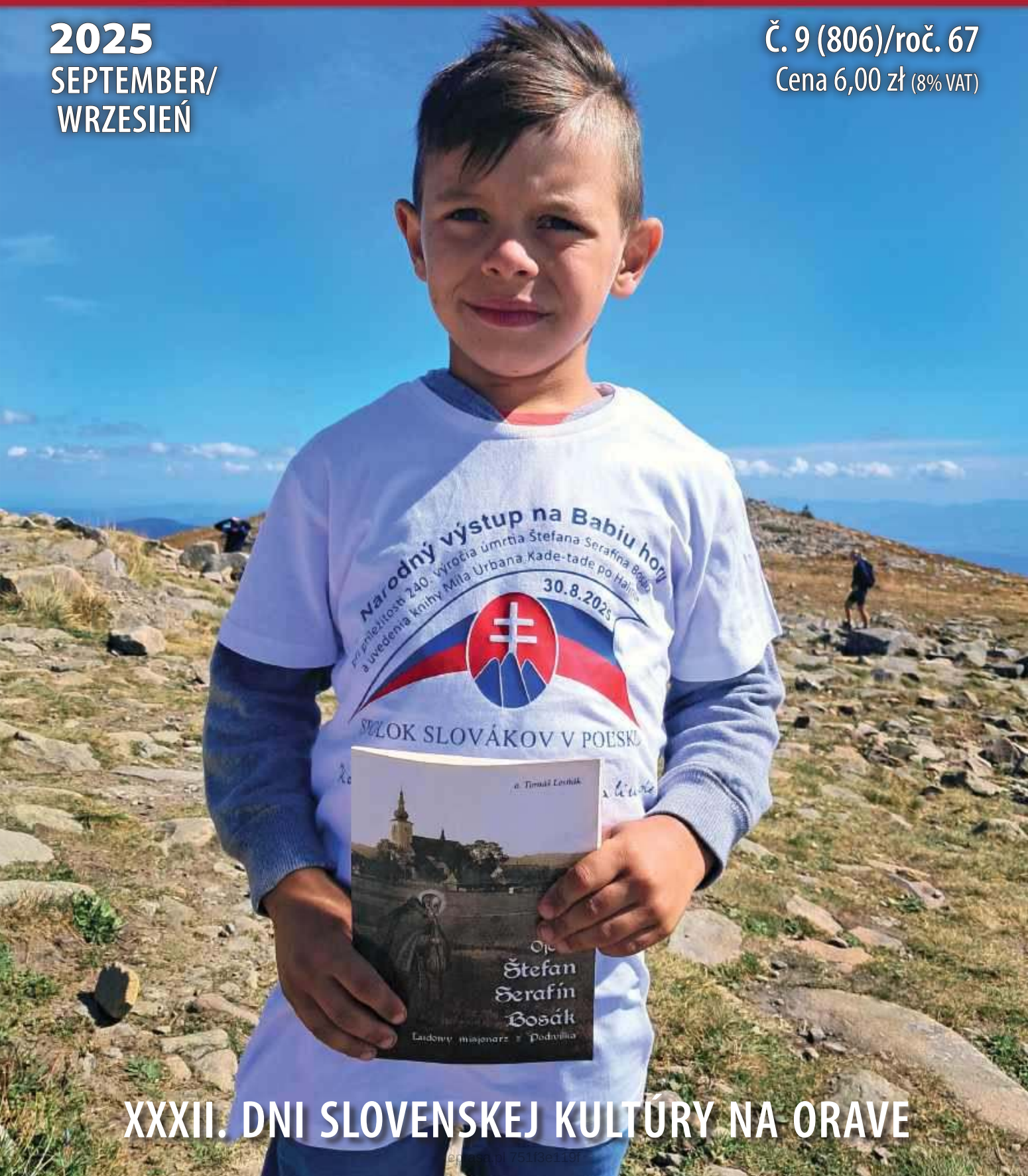
KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

PL ISSN 0514-0188

2025
SEPTEMBER/
WRZESIEŃ

Č. 9 (806)/roč. 67
Cena 6,00 zł (8% VAT)

XXXII. DNI SLOVENSKEJ KULTÚRY NA ORAVE

V SEPTEMBROVOM ČÍSLE NÁJDETE:

4 Deň detí v Novej Belej

Hry, zábavy, kvízy a športové zápolenie bolo súčasťou aktivít pre deti v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej. Každoročne je snaha, aby deti v druhej polovici prázdnin a v rámci vonkajších úloh oslávili svoj sviatok. Deti ukázali svoju šikovnosť, dobrú pamäť a promptné reakcie na predkladané kvízové otázky pripravené vedúcou klubovne Paulinou. Spolu s rodičmi a vrstovníkmi sa výborne zabávali.

5 Hravo a tvorivo v Slovenskom dome v Kacvíne

6 Cnie sa nám za rodnou Orávkou

7 Zlatá svadba Kataríny a Jána Kurnatovcov

8-9 Krátko z Oravy a Spiša

10 Horčičné zrnko

11 Na slovenských pamätníkoch zaviali trikolóry

12-14 Malé jubileum vo veľkom – sto rokov od narodenia biskupa Kaľatu III.

15 Môj obľúbený slovenský príbeh vo Varšave

S takýmto názvom bola prezentovaná výstava detských prác z tohtoročnej výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša, ktorej laureáti prvých miest v obidvoch kategóriách uviedli svoje práce tentoraz vo výstavných priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave pred zhromaždeným publikom. Ako uviedla predsedníčka poroty Drahoslava Skopárová práve takéto iniciatívy spájajú a tvoria premostenia medzi ľuďmi a ukazujú Slovensko a jeho krásy iným národom.

16-17 Minulosť ukrytá v nižnolapšanskej sýpke

18 Stretnutie so slovenskou poéziou

19-23 XXXII. Dni slovenskej kultúry na Orave

Posledný augustový víkend ožila horná Orava slovenským slovom, piesňou i spomienkou na veľké osobnosti, ktoré formovali nielen ducha regiónu, ale zapísali sa aj do pamäti slovenského národa. V rámci XXXII. ročníka Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku sme si totiž pripomenuli 240. výročie úmrtie minoritu, misionára a učenca Štefana Serafína Bosáka z Podvlku i slovenského spisovateľa Mila Urbana, ktorý uzrel svetlo sveta na úpätí Babej hory, v hájovni na Rovniach. S ich odkazom sme výstupili na vrchol Babej hory. Viac sa dozviete z nášho článku.

24-25 Z diania na Slovensku

26 Poviedka na voľnú chvíľu

27 Krátko z Oravy a Spiša

28 Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

29 Zápisník včelára – september

Na obálke: Záber zo VI. národného výstupu na Babiu horu. Najmladší a najrýchlejší účastník výstupu J. Kačmarčík z Krempách na vrchole Babej hory s publikáciou venovanou rehoľníkovi a kazateľovi Serafínovi Bosákovi. Foto: A. Jendžejčíková. Grafická úprava: E. Koziołová.

eprasa.pl 751f3e119f

VÝTVARNÁ SÚŤAŽ LUDWIKA KORKOŠA 2025/2026

Milí mladí priatelia!

Redakcia časopisu Život v spolupráci so Slovenským inštitútom vo Varšave za spoluúčasti spišských a oravských základných škôl vyhlasuje ďalší ročník výtvarnej súťaže Ludwika Korkoša 2025/2026 pod názvom

Ornamenty a vzory z regiónov Slovenska

Tohtoročná téma ponúka veľmi široký záber námetov. Slovensko je bohaté na regióny a pre každý z nich sú príznačné ornamenty a vzory, ktoré sa objavujú na odevoch, obrazoch, výšivkách, šperkoch a architektúre. Je na vás, tvorcoch, ako stvárnite zvolené námety prostredníctvom rozličných výtvarných techník. Námety sa môžu hľadať v knihách, internete, ľudovej kultúre, na pamiatkach a pod. Možno na svojich cestách po Slovensku ste niektoré námety aj videli a utkveli vám v pamäti. Práve teraz ich máte možnosť ukázať rovesníkom a ďalším recipientom vďaka výtvarnej súťaži. Prajeme dobrú zábavu.

Forma a spracovanie:

Pri spracovaní svojich prác môžete použiť ľubovoľné techniky a formy, ako napríklad: maľba, koláž, plagát, pohľadnica, poštová známka, pozvánka, priestorové trojrozmerné stvárnenie, výšivka, medaila, grafika, kresba ceruzkou, kriedou, či voskovými pastelkami v kombinácii s textilom alebo iným materiálom.

Podmienky súťaže:

Súťaže sa môžu zúčastniť všetci žiaci základných škôl z Oravy a Spiša v Poľsku, ktorí nám do redakcie zašlú jednu prácu na uvedenú tému. Výtvarné práce zaslané do výtvarnej súťaže sa nevracajú.

Autor zaslaním výtvarnej práce do súťaže súčasne čestne prehlási, že výtvarnú prácu vypracoval sám, že vlastní neobmedzené autorské práva na zasielanú prácu, že výtvarná práca je pôvodná a že jej prezentovaním nevznikne vyhlasovateľovi žiadny záväzok voči tretím osobám.

Autor výtvarnej práce zaslaním výtvarnej práce súhlasí s jej prezentovaním, nekomerčným využitím a verejným rozširovaním výtvarnej práce alebo jej kópie.

Autor výtvarnej práce zaslaním výtvarnej práce dáva súhlas s použitím výtvarnej práce na účely propagácie výtvarnej súťaže a jej uverejnenie v časopise Život.

Autor výtvarnej práce dáva vyhlasovateľovi redakcii Život súhlas so spracovaním osobných údajov, fotografických záberov a ich publikácie v prípade vyzdvihovania odmeny.

Termín uzávierky prijímania prác:

Svoje práce s označením „Výtvarná súťaž“ posielajte najneskôr do **26. februára 2026** na adresu redakcie:

Redakcia Život, ul. św. ***Filipa 7/7, 31-150 Kraków.***

Každá práca zaslaná do výtvarnej súťaže musí obsahovať nasledujúce údaje:
NÁZOV PRÁCE, MENO, PRIEZVISKO, VEK A PRESNÚ ADRESU AUTORA, TRIEDU A ADRESU ŠKOLY, KTORÚ NAVŠTEVUJE. Práce bez týchto údajov nebudú zohľadnené.

Najkrajšie práce budú ocenené porotou v dvoch vekových kategóriách: 1. mladšia skupina (od 1. do 4. triedy ZŠ), 2. staršia skupina (od 5. do 8. triedy ZŠ) a po desať účastníkov v každej kategórii získa tiež pekné slovenské knihy.

Výsledky súťaže budú vyhlásené v aprílovom čísle Života 2026. Odmenené práce budú prezentované na výstave v Slovenskom inštitúte vo Varšave, v Galérii slovenského umenia SSP v Krakove, v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej, Slovenských domoch v Kacvíne, Vyšných Lapšoch a Podvlku, ako aj v klubovni v Jablonke na Orave.

Srdečne Vás pozývame do nového ročníka súťaže!

eprasa.pl 751f3e119f

Deň detí v Novej Belej

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Barbara Burkat

Hry, zábavy, kvízy a športové zápolenie bolo súčasťou aktivít pre deti v Centre slovenskej kultúry v Novej Belej. Každoročne je snaha, aby deti v druhej polovici prázdnin a v rámci vonkajších úloh oslávili svoj sviatok. Účastníci ukázali svoju šikovnosť, dobrú pamäť a promptné reakcie na predkladané kvízové otázky pripravené vedúcou klubovne Paulinou. Spolu s rodičmi a vrstovníkmi sa výborne zabávali. Nedeľňajšie augustové poobedie im ubehlo nielen veselo, ale aj príliš rýchlo.

Príprava podujatia pre deti si žiada veľa dobrých nápadov, ústretovosti zo strany rodičov a ochoty detí zúčastniť sa ho. Všetky tieto podmienky boli splnené pri tvorbe plánu oslavy Dňa detí vo voľnom priestranstve pri Centre slovenskej kultúry v Novej Belej. Vedúca P. Zarębczan je veľmi vynachádzavá a pripravila výborný program. Nechýbali rôzne hry a súťaže, lúštenie hádaniek, tetovačky, maľovanie na chodník, kvíz o Slovensku, veľká šmýkačka, rôzne dobroty a výborná nálada. Deti sa nevedeli dočkať, kedy nastane deň venovaný ich sviatku a zábave. S ochotou sa zišli v dohodnutú augustovú nedeľu a nechali sa uniesť hrami, kvízmi, športovým zápolením a neodolali ani pochúťkam, ktoré boli nachystané. Tradične sa hral futbal, skákalo sa vo vreciach a vládla všeobecná veselosť a radosť zo spoločne tráveného času. Vynaložené sily bolo potrebné podporiť dobrým občerstvením, ktoré pre deti prichystali organizátori. Grilované dobroty vychádzali spod ruky Grzegorza Zarębczana, ktorý sa tomu venoval celé poobedie a patrí mu za to vďaka. Poďakovanie patrí aj rodičom, ktorí pomáhali v priebehu akcie a podporili snahy vedúcej klubovne.

Najdôležitejšie je, že deti sa výborne zabávali a nechcelo sa im vôbec odchádzať domov. Výhercovia súťaží si odniesli aj na pamiatku milé darčeky, ktoré si zaslúžili za svoju šikovnosť a správne odpovede. A pri odchode sa účastníci pýtali, kedy bude ďalšia takáto pekná akcia. ■

Hravo a tvorivo v Slovenskom dome v Kacvíne

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Daniela Radecka

V priebehu celého letného obdobia prebiehali v Slovenskom dome v Kacvíne tvorivé dielne pre deti. Boli mnohé aktivity dnu i vonku, keďže počasie prialo a účastníci tiež s ochotou prichádzali a zúčastňovali sa na nich.

Skákali na švihadlách, hádzali loptou či šípkami do cieľa, točili loptu metlou po dráhe s prekážkami a mali pri tom veľa zábavy a najmä vtedy, keď im to ukazovala vedúca klubovne Daniela Radecka. Obľúbeným spôsobom rozptýlenia pri tvorivých dielňach boli spoločenské hry, pri ktorých čas ubiehal veľmi rýchlo a vládla vysoká miera sústredenia. Okrem pohybových a tvorivých aktivít bol priestor aj na kulinárske pokusy. Deti majú radi pizzu a preto si párkrát pripravili malé pizze, na prípravu ktorých mali nachystané vedúcou potrebné ingrediencie a z nich tvorili svoje pochúťky. Napokon sa svojimi upečenými pizzami občerstvili. A tie im veľmi chutili.

Jeden deň bol venovaný hrám, zábavám a kvízom, ktorých správne riešenia im priniesli nielen dobrú náladu, ale aj odmeny za poskytnuté odpovede. Popri všetkých aktivitách sa cvičila slovná zásoba zo slovenského jazyka. Bolo to stretnutie venované rozlúčke s letom, keďže sa ukončilo obdobie bezstarostného prázdninového času tráveného v Slovenskom dome a opäť zavítal nový školský rok. Teraz sa stretnutia presunú skôr na víkendový čas, pretože rozptýlenie od žiackych povinností je veľmi potrebné a práve v klubovní čaká na deti.

Tvorivé dielne sa konajú aj vďaka podpore získanej v rámci dotácie z Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Ako podotkla vedúca, návrhov na tvorivé dielne ma veľa, no niektoré sú náročne najmä po stránke získavania materiálov, ktoré sú dráhe, preto vždy si treba rozmyslieť, či usporiadať jedno honosné stretnutie a tým vyčerpať prostriedky alebo skôr viac dielní a zapojiť do toho vlastnú fantáziu a um. A ona sa skôr prikláňa k druhému riešeniu, čo oceňujú rodičia a vedenie Spolku Slovákov. Vďaka tomu stretnutia sú cyklické a početné. ■

751f3e119f

Cnie sa nám za rodnou Orávkou

autor | Grażyna Falatová

Rozhovor s manželmi Renátou a Vladislavom Czyszczoň

Nostalgia za domovom to je pocit, ktorý sprevádza mnoho ľudí žijúcich mimo ich rodnej krajiny. Bez ohľadu na to, či ich rozhodnutie vycestovať bolo ich voľbou, či nevyhnutnosťou. Ich srdce sa takto vracia na miesta, kde strávili detstvo, pripomína sa im vôňa domáceho jedla, jazyk, ktorý počúvali a spomínajú na ľudí, s ktorými zdieľali svoje životy. Pre mnohých, ktorí vycestovali je rodný kraj nielen geografickým miestom, ale aj spomienkami, tradíciou, hodnotami a emóciami. Nostalgia za domovom môže byť bolestivá, ale aj krásna, pretože nám pripomína o našich koreňoch, kto sme a odkiaľ pochádzame. Na oplátku život v zahraničí môže priniesť ľuďom mnoho nových prospešných možností a príležitostí. Niekedy môže aj veľmi pozitívne vplynúť na vnútorný rozvoj, pretože človek ma väčší prehľad a pozerá na obklopujúci ho svet zo širšieho zorného uhla.

Krajanka Renáta pochádza z Podsklia. Tam navštevovala základnú školu. Po jej absolvovaní študovala na strednej škole v Čiernom Dunajci. Po ukončení strednej školy sa vydala a presťahovala sa do Orávky k manželovej rodine.

Krajan Vladislav pochádza z Orávky. Tu v mieste bydliska navštevoval základnú školu. Po ukončení základnej školy absolvoval trojročný poľnohospodársky kurz. Po ukončení kurzu nastúpil hneď do práce a pracoval hlavne v oblasti vodného inštalatérstva. Veľmi skoro mu zomrel otec, keď mal sotva 4 roky. Bolo to zložité obdobie pre celú jeho rodinu, pretože spolu ich bolo 10 súrodencov. Po otcovej smrti sa o všetko starala mama spolu s najstarším súrodencom. Mala veľa starostí, aby vychovala deti a s hospodárstvom jej pomáhal jej najstarší syn. Neskôr, keď deti vyrástli tiež boli zapojené do práce na gazdovstve a žilo sa im o trochu lepšie.

Obaja Renáta aj Vladislav pochádzajú z viacdetných rodín. Vladislavov otec bol veľmi pracovitým a šikovným človekom. Podľa toho, čo počul, prácu v poli mal takmer vždy urobenú ako prvý, oveľa skôr než ostatní.

Renáta a Vladislav sa zosobášili v roku 1991. Majú spolu 4 deti, ktoré v súčasnej dobe sú už dospelé a samostatné. Majú aj dva vnúčatá – vnuka Oliviera a vnučku Melániu. Obidvaja jednohlasne hovoria, že vnúčence sú to ich také malé srdiečka, ktoré im prinášajú mnoho radosti a potešenia.

Manželia Renáta a Vladislav sa pred pár rokmi presťahovali do Belgicka. V súčasnej dobe tam už spolu bývajú. Nebolo tomu tak od začiatku. Najprv tam v roku 2013 vycestovala sama Renáta a ako sama hovorí, hlavným toho dôvodom bola cesta za „chlebom“ a zárobkom. Jej manžel vtedy ostal v Orávke s deťmi, o ktoré sa po celú dobu vzorne staral. K svojej manželke potom pricestoval v roku 2018 a od tejto doby sú tam už spolu. Obidvaja hovoria, že sa im často veľmi cnie za rodnou Orávkou. V súčasnej dobe žijú v mestskej oblasti. Hovoria, že veľmi im tam chýbajú lesy a tie prekrásne oravské vyhliadky a celkovo hornatá oravská krajina.

Vladislav pracuje v Belgicku v stavebníctve a špecializuje sa na natieranie podláh. Renáta tam mala už rozličné práce, no v súčasnosti je zamestnaná v škole, kde sa stará o deti, podáva im obedy a upratuje. Ohľadom mentality Belgičanov manželia Czyszczoň hovoria, že ľudia sú tam podobní ako v ich rodnej Orávke. Renáta pracovala už vo viacerých štátoch, ako napríklad v Taliansku, v Nemecku, v Rakúsku či Holandsku a vie porovnať zvyky a charaktery ľudí a hovorí, že ľudia sú všade aj takí, aj takí. Nájdu sa vždy dobrí ľudia, ktorí pomôžu a podajú pomocnú dlaň, ale aj takí, s ktorými si nenájdete spoločnú reč.

Keď sa do Belgicka prisťahovala vôbec nemala žiaden čas na svoje záľuby, či koníčky. Pracovala vtedy veľmi veľa a často krát mala aj dva či tri úväzky. Vraví, že teraz sa jej žije trochu ľahšie.

Ako vraví veľmi ju teší práca v záhradke, vo svojom skleníku. Majú tak svoju vlastnú zeleninu a aj sliepky. Vladislav, keď má čas po práci, rád chodí loviť ryby. Rybolov je preňho veľkým potešením. Podarilo sa mu uloviť už aj desaťkilogramového kapra. On sám hovorí, že rybolov je takým jeho koníčkom, robí to pre radosť a častokrát si pri tom aj oddýchne od práce a iných starostí.

Vladislav a jeho manželka síce žijú dlhodobo v Belgicku, no ani tam nezabudli na rodný kraj. Sú dlhoročnými predplatiteľmi a čitateľmi časopisu Život a jednohlasne hovoria, že chcú mať takto vďaka tomuto časopisu spojenie s Oravou a získavať týmto spôsobom aj aktuálne informácie o dianí vo svojom rodisku a regióne.

Krajanka Renáta poznamenáva, že sa v Belgicku vo všeobecnosti žije lepšie. Sú tam síce vysoké dane, ale sú tam aj vysoké zárobky. Napríklad ceny v obchodoch sú podobne ako v Poľsku, ale zasa ceny za služby sú vyššie. Keď chcú kúpiť niečo poľské, tak tam navštívia poľské obchody.

Manželia Czyszczoň by si do budúcnosti veľmi priali, aby im aj naďalej slúžilo zdravie. Chcú v Belgicku pracovať do dôchodku a potom sa natrvalo vrátiť do rodnej Orávky. Tam majú už vybudovaný dom, kde ešte prebiehajú práce na jeho dokončení. Vravia, že ak všetko pôjde dobre budú práce čoskoro hotové. Veľmi by si priali vrátiť sa na „staré kolena“ do rodnej krajiny a tam dožiť staroby. Takto by si to priali, ale ako vravia, nevedia ako sa im život vývine a či im to bude dopriate. Vravia, že keď budú starší, chcú, aby už natrvalo žili blízko svojich milovaných detí a vnúčat. ■

eprasa.pl 751f3e119f

Zlatá svadba Kataríny a Jána Kurnatovcov

autor | Agáta Jendžejčíková
foto | Monika Lewandowska

Zlatá svadba je významným míľnikom v živote manželov. Poukazuje na ich spoločne strávené chvíle, ktoré nie sú len o šťastí, ale i starostiach, ktoré sa v ich živote objavili, o ochote hľadať kompromis a ústretovosť v rôznych životných situáciách. Veľmi dobre o tom vedia naši zlatí jubilanti manželia Katarína a Ján Kurnatovci z Toronta z Kanady, rodáci z Novej Belej.

Ich spoločná púť životom začala v miestnom kostole sv. Kataríny v Novej Belej pred polstoročím, kde si vyslovili svoje áno. Katarína, rodená Lojeková, sa prisťahovala po svadbe k manželovi a začali gazdovať na spoločnom gazdovstve, ktoré Janovi odovzdala matka. Katarína popri gazdovstve pracovala v obuvníckom závode v Novom Targu. Neskôr, keď sa narodili deti, ostala doma a starala sa o ne. Ján gazdoval a občas príležitostné si privyrábal. Janovi súrodenci sa usadili v Krakove, Kanade a na Slovensku. Keď sa jemu naskytla príležitosť odišiel do zámoria a ostal tam natrvalo. Po nejakom čase za ním išla manželka spolu s deťmi. Manželia pracovali vo fabrike a deti sa vzdelávali. Každý sa vyučil nejakému povolaniu a osamostatnil sa. V súčasnosti každý má svoju rodinu.

Prvé roky v zámorí boli ťažké a plné neistoty. Postupom času si však zvykli na nové prostredie a krajinu. Jednako v srdci ostala nostalgia za domovinou. Keď sa naskytla príležitosť, tak hneď sa vybrali pozrieť svoje rodisko, kde majú svoj dom.

Manželia Katarína a Ján pochádzajú z viacdetných slovenských rodín a to si vážia a tradujú vo svojej domácnosti. V tomto duchu vychovali štyri deti Máriu, Moniku, Andreja a Pavla. Tak ako predtým doma, tak aj teraz v zámorí si vždy radí prečítajú krajanský časopis Život, ktorý je spájacím článkom s domovinou. Tam nachádzajú informácie o svojom rodisku. Živo sa zaujímajú o dianie v Novej Belej, ale i okolí. V súčasnosti sú už na zaslúženom dôchodku a do rodiska prichádzajú často a na dlhšie obdobie. Ako svorne tvrdia cítia sa tu výborne, ale v Kanade majú celú najbližšiu rodinu a podporujú ako vedia svoje deti a ich rodiny. Tešia sa siedmim vnúčatám, s ktorými radi trávia čas.

Manželia Katarína a Ján Kurnatovci v deň sobáša a na oslave 50. výročia svadby

Pri poslednom veľkom požiari, ktorý pohltil viaceré usadlosti v Novej Belej, prišli o svoj dom a stavby aj manželia Kurnatovci. Po tejto smutnej správe sa predsa rozhodli, že postavia nový dom, ktorý bude zázemím pre nich, deti a vnúčatá, keď pricestujú do rodiska. Podarilo sa im naplniť cieľ a opäť toto leto pricestovali do svojho nového domu v Novej Belej a s ochotou sa zúčastnili obecných podujatí, o. i. Dní slovenskej kultúry, odhalenia pamätnej tabule biskupovi D. Kaľatovi SJ, prezentácie knihy o spomínanom biskupovi. S radosťou si pozreli aj kultúrny program, ktorý bol bohatý na folklór a oni ako bývalí členovia folklórneho súboru Spiš ho majú radi. Súčasne mali príležitosť pre rozhovory v kruhu známych a ďalších rodinných príslušníkov. Sú hrdí na svoj pôvod a do zámoria si zobrali i svoje kroje, do ktorých sa vždy radi oblečú. Boli veľmi prekvapení, keď si všimli v Novej Belej, že sa niektorí obliekajú do podhalských krojov, ktoré nepatria do regiónu Spiša. Sú už dosť dlho v cudzine, ktorá sa im stala druhým domovom a tam si chránia svoje tradície a dedičstvo, z ktorého vzišli. Prajú si, aby aj ich rodina čerpala z neho čo najviac a odkazovala ho ďalším generáciám.

Zlatú svadbu oslávili v kruhu najbližšej rodiny. Do ďalších spoločných dní prajeme zlatým jubilantom Katarína a Janovi veľa zdravia, božieho požehnania, úsmevu v tvári a rodinnej pohody, ktorá prináša pohodlie. ■

Oslávenci v kruhu svojich detí

V rozhovoroch medzi rodákmi počas Dňa slovenskej kultúry v Novej Belej

epicasa.pl 751f3e119f

Poďakovanie za úrodu na Spiši

Koncom augusta sa vo viacerých spišských obciach konali poďakovania za tohtoročnú úrodu. Obyvatelia obcí vyhotovili krásne dožinkové vence, ktoré sú symbolom zozbieranej z polí i záhrad úrody. Vo farnostiach sa konali ďakovné bohoslužby. Na snímke krojovaný sprievod s koňským záprahom s dožinkovým vencom z Fridmana. (aj, jp)

Nácviky novobelianskej dychovky

Na našich cestách po Spiši sme sa zastavili v priestoroch dychovky dekana Františka Móša v Novej Belej, v ktorých práve nacvičovali niektorí mladší členovia. Nácviky vedie kapelník Jozef Cervas a Emil Cervas starší. Krajan Emil práve cvičil s mládežníkmi. Ako povedal, nácviky vedie každý deň a v priebehu týždňa majú presne dohodnuté kedy, ktoré nástroje prichádzajú cvičiť. Koniec týždňa, ako uviedol, patrí spoločným skúškam. Je dôležité, aby nácviky

boli pravidelné a členovia na nich prichádzali. V súčasnosti je ťažko motivovať deti k hre na hudobné nástroje, lebo je to mozoľná práca a výsledok sa dostaví až po dlhšej dobe pravidelných nácvikov. Avšak hudba má aj terapeutické účinky a je výborným prostriedkom pre deti i mládež pre rozptýlenie po náročnom dni v škole. Školenia sa konajú zadarmo a každý záujemca sa môže prihlásiť. Je to možné aj vďaka podpore, ktorá bola poskytnutá z grantu z Ministerstva vnútra administratívy PR (MSWiA RP). (aj)

Prekvapivo veľké paradajky

Krajanka Anna Krištofeková z Krempách nám zaslala fotografie tohtoročnej úrody vo svojej záhradke a boli medzi

ňou paradajky, ktoré vyrástli nad mieru krásne, pritom neboli ničím vyživované. (aj, foto: ak)

Malolipnické jedlá v kocke

Dňa 15. augusta tohto roku sa v Malej Lipnici konala slávnostná propagácia publikácie s názvom – „Warzone na dziedzinie“ (Varené na dedine) s podnadpisom „Malolipnické chute“. V prvej časti knihy sa nachádza 51 receptov miestnych jedál, zadelených do jednotlivých kategórií – polievky, prílohy, ryby, mäsité jedlá, šaláty, omáčky, koláče a dezerty. Aby sa poukázalo na tradíciu boli jedlá sfotografované v starodávnych domácnostiach a na starodávnych tanieroch, čo odráža špecifikum oravskej dediny. V druhej časti publikácie sa nachádzajú recepty, ktoré zozbieralo Združenie miestnych gazdiniek z Malej Lipnice. Sú to jedlá, ktoré si pamätajú zo svojho detstva.(gf)

V Novej Belej medzinárodné kulinárske dielne

V polovici septembra Združenie miestnych gazdiniek z Novej Belej privítalo v Centre slovenskej kultúry účastníkov výletu zo zámoria, ktorí prišli spoznávať regionálne jedlá. Gazdinky ukázali postup ako sa pripravujú niektoré miestne špeciality a návštevníci sa s radosťou podieľali na ich príprave. Gazdinky ukázali tiež ako sa voľakedy mútilo maslo a návštevníci si to vyskúšali a boli milo prekvapení, že po istom čase z mútenia smotany vzniklo maslo. Po spoločných dielňach si sadli za prestreté stoly a ochutnali to, čo navarili. Zasa miestne gazdinky sa obliekli do pekných spišských krojov a v spoločnosti vedúceho CSK a FS Spiš Jo-

eprasa.pl 751f3e119f

zefa Majerčaka zaspievali slovenské a spišské ľudové pesničky, pri ktorých sa návštevníci stolovali a veľmi sa im to páčilo. Pre všetkých to bola výborná príležitosť na spoluprácu. (aj, foto: FB Koło Gospodyń Wiejskich Nowa Biała)

IV. tribšská veselica

Na záver leta sa v Tribši konala IV. tribšská veselica, ktorá zhromaždila početných účastníkov z obce a širokého okolia. Bol kultúrny program s folklórnymi súbormi, koncertovali dychovky a kapely, konali sa súťaže, o. i. v pílení dreva na čas, ukladaní sena do ostrvy. Pre deti boli šmýkačky a rozličné pochúťky. V stánkoch si návštevníci mohli nakúpiť rozličné veci a pochutiť si na regionálnych jedlách pripravených miestnymi gazdinkami. Prezentovali sa včelári a vojaci so svojím náradím. Počasie prialo, zábava sa rozprúdila a trvala do neskorých nočných hodín. Celkový priebeh a bezpečnosť podujatia zabezpečili miestni dobrovoľní hasiči. (aj, foto: FB OSP Trybsz)

Obecná veselica v Podsklí

Obyčajne v lete si obce pripravia obecné slávnosti alebo veselice, aby sa obyvatelia mohli rozptýliť. Rovnako to bolo i v Podsklí, kde sa konala obecná veselica. Jednou zo zaujímavostí bola ukážka hasičov ako sa voľakedy išlo do akcie s konským záprahom a ručnou striekačkou. Hasiči umožnili účastníkom aj pomoc pri čerpaní vody pre ručnú striekačku a tí sa ochotne pripojili. Okrem toho bol pripravený kultúrny program, šmýkačky, zmrzlina a ďalšie dobrôtky pre deti i dospelých. (aj, foto: FB OSP Podszkle)

Gminé hasičské preteky v Jablonke

Dňa 14. septembra 2025 sa konali Gminé športovo-hasičské preteky v Jablonke na športovom ihrisku. Zúčastnilo sa ich sedem dobrovoľných hasičských zborov z celej gminy, ktoré prišli so svojimi jednotlivými družstvami. V kategórii mužských družstiev zvíťazili hasiči z Malej Lipnice, v kategórii ženských družstiev z Dolnej Zubrice, zasa v kategórii mládežníckych družstiev – chlapci z Dolnej Zubrice a dievčatá tiež z Dolnej Zubrice. Všetkým patria gratulácie, keďže vysoká úroveň pretekov svedčí o vysokej úrovni hasičskej ochrany v obciach na Orave. (aj, foto: www.jablonka.pl)

eprasa.pl 751f3e119f

Horčičné zrnko

Pripravil:
Mons. prof. ThDr. Ján Duda, PhD.

ODRIEKANIE A MÚDROSŤ

23. nedeľa v cezročnom období
07.09.2025

Súradnice biblických textov: Múd 9,13-18; Ž 90; Flm 9,10.12-17; Lk 14,25-33.

Uvedenie do nedeľného evanjelia: Prvou témou evanjelia je „odriekanie“ (sic!). Ježiš 3x hovorí, že ak nepristúpim na „odriekanie“, „nemôžem byť jeho učeníkom“! Mentalita našej doby je užívať si. Neobchádza to ani kresťanov. Toto sa však nesmie stať mentalitou tých, ktorí nasledujú Ježiša. Druhou témou evanjelia je „múdrosť“. Latinské slovo „sapere“ znamená „vychutnávať si“ to, čo viem! Rozhodnúť sa pre Ježiša znamená rozhodnúť sa „totálne“, resp. „absolútne“. Nemôžem sa rozhodnúť pre dve „absolútna“, lebo to, čo je absolútne je iba jedno. Nemôžem sa rozhodnúť „pre nebo“ i „pre peklo“, lebo jedno i druhé si robia na nás absolútny nárok, chcú nás mať celých, absolútne celých. Vybrať si správne, to je ta múdrosť. A treba si toto „vedenie neba“ (od slova „vedieť) i vychutnávať.

KRÍŽ AKO STROM ŽIVOTA

24. nedeľa v cezročnom období
14.09.2025

Súradnice biblických textov: Nm 21,4-9; Ž 78; Flp 2,6-11; Jn 3,13-17.

Uvedenie do témy evanjelia: V Knihe pôvodu (Genezis) v rajskej záhrade sa nachádzajú dva stromy, na ktoré Biblia upriamuje našu pozornosť: strom života a strom poznania dobra a zla (Gn 2,9). Boh zakázal ľuďom jesť zo stromu poznania dobra a zla (Gn 2,17), ale strom života ide nejak do stratena. Až evanjelista sv. Ján pripomenul Ježišove slová Nikodémovi, kde Ježiš pripodobnil seba samého k „hadovi, ktorého vyzdvihol Mojžiš na púšti a ľudia pri pohľade na neho ozdraveli“ (Jn 3,14; Nm 21,4-9). Preto sa mi páči znázornenie Ježišovho kríža ako „stromu života“ (kríž v Bazilike sv. Jakuba v Levoči; kríž v kostole v Strážkach-Spišskej Belej). Má síce na zemi bolestnú príchuť, ale žijeme.

PATRÓNKA SLOVENSKA

Slávnosť – pondelok
15.09.2025

Súradnice biblických textov: Sk 1,12-14; Lk 1,46-55; 1 Pt 4,13-16; Lk 2,33-35.

Uvedenie do témy evanjelia: Svätci v nebi sú našimi priateľmi (Ratzinger, Svetlo sveta, 184). Preto plne rozumiem, že na Slovensku považujeme Božiu Matku za našu priateľku, za našu patrónku. A nielenže tomu rozumiem, ale aj sám sa k jej priateľstvu hlásim.

„SYNOVIA SVETA“ A „SYNOVIA SVETLA“

25. nedeľa v cezročnom období
21.09.2025

Súradnice biblických textov: Am 8,4-7; Ž 113; 1 Tim 2,1-8; Lk 16,1-13.

Uvedenie do témy nedeľného evanjelia: Najprv treba priznať, že evanjelium dnešnej nedele o nepoctivom správcovi bolo a je vždy ťažké vysvetľovať. Preto pochvalu nepoctivého správcu dáme trochu nabok a sústredíme sa na hlavnú tému: je to výzva, aby sa „synovia svetla“ starali o svoju budúcnosť tak, ako sa o ňu starajú „synovia sveta“. Neseďme a nečakajme so založenými rukami, ale pri pohľade na našu biednu svetskú budúcnosť robme niečo, aby sme „žili dôstojne naveky“.

ROZHOVOR NEBA A PEKLA O ZEMI

26. nedeľa v cezročnom období
28.09.2025

Súradnice biblických textov: Am 6,1.4-7; Ž 146; 1 Tim 6,11-16; Lk 16,19-31.

Uvedenie do témy nedeľného evanjelia: Popusťme uzdu našej fantázii a predstavme si rozhovor „neba“ (Abraháma) a „pekla“ (boháča) o „zemi“ (sú to bratia a príbuzní boháča). Prvé ponaučenie: boháč chce pomoc od Abraháma (zvlažiť mu aspoň ústa), ale nedá sa chodiť „sem a tam“ (raz byť v nebi, raz v pekle). Druhé ponaučenie: boháč sa začína zamýšľať nad budúcnosťou ľudí na zemi, aby neprišli do pekla. Neskoro. Kým bol on na zemi, staral sa iba o seba. Tretie ponaučenie: Ak neuveria na zemi Mojžišovi a prorokom, neuverili by, ani keby niekto vstal z mŕtvych. Zmŕtvychvstanie Krista je základom našej viery a našej spásy, nášho večného života. Veríme, že Kristus vstal a sedí po pravici Otca? ■

eprasa.pl 751f3e119f

V Jablonke

V Kacvíne

V Novej Belej

Vo Veľkej Lipnici

Na slovenských pamätníkoch zaviali trikolóry

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | Trikolora_SK

V lete boli slovenské pomníky na Spiši a Orave o čosi krajšie a o čosi hrdšie sa vypínali do výšin. Po roku totiž opätovne do našich obcí zavítala a navštívila pamätníky dávnych i nedávnych udalostí, ako aj náhrobky osobností, ktoré sa zaslúžili o udržanie a rozvoj slovenského národného života v Poľsku, Trikolóra_SK.

Ich cesta začala na hornej Orave, kde ozdobili významné pamätné miesta v Chyžnom, Jablonke, Orávke, Podvlku, Veľkej a Malej Lipnici, Hornej a Dolnej Zubrici, Harkabúze a Pekelníku. Vo Veľkej Lipnici zaviazali slovenské trikolóry na hroby slovenských kňazov a národovcov Jozefa Bonka, Jána Jablonského, Štefana Radlinského i jeho matky Alžbety, ktorej náhrobok bol počas poslednej „rekonštrukcie“ zlikvidovaný. Bohužiaľ, tak ako v minulom roku, hroby slovenských velikánov boli zneuctené a vence z nich hneď zmizli.

V Chyžnom sa bielo-modro-červená stužka so slovenským znakom zaskvela na hrobe mecenáša slovenských literátov Jána Laťáka, v Orávke zas u autora Flory Arviensis Jána Vitka, v Jablonke u vydavateľa slovenskej Kráľovnej Sv. Ruženca Štefana Pirončáka a v Podvlku u slovenského kňaza Vendelína Banoczyho i na našom Slovenskom dome, kde okrášlila tabuľu slovenského misionára a učenca Štefana Serafina Bosáka.

Na Spiši sa slovenské zástavy a stuhy objavili v Nedeci, Kacvíne, Fridmane, Vyšných Lapšoch, Tribši, Jurgove, Čiernej Hore, Novej Belej i Krempachoch. Trikolóra si uctila slovenských hrdinov Jána Kraka, Jána Ščureka, Jozefa Chalupku, Jána Lapšanského z Novej Belej, Jána Pavlaka z Jurgova i nedeckých richtárov Valentína Stročeka a Michala Kuželа, ktorí boli zavraždení pre svoje slovenské národné povedomie. Neobišla ani hroby slovenských národne uvedomelých kňazov Antona Kubasáka v Jurgove, Jána Ceperíka v Kacvíne, či Františka Móša vo Veľkej Frankovej, ako aj hrob jeho matky v Novej Belej. Slovenské národné farby sa zaskveli taktiež na pomníku padlých v 1. sv. vojne v Nedeci, pamätníku k 700. výročiu prvej písomnej zmienky o Kacvíne, pamätných tabuliach prvého rektora VŠMU Jána Strelca v Kacvíne, herca Michala Dočolomanského v Nedeci, biskupa Dominika Kaľatu v Novej Belej, či na gazdovstve Korkošovcov v Čiernej Hore, kde bolo zriadené múzeum, a napriek tomu, že obyvatelia krásnych drevných domov boli Slováci, dnes sa s jeho históriou môžete oboznámiť v rôznych jazykoch, no slovenčina medzi nimi nie je.

Trikolóry zaviali tiež na hroboch viacerých krajanov a významných predstaviteľov Spolku Slovákov v Poľsku, medzi inými druhého predsedu Jána Molitorisa v Kacvíne, tretieho predsedu Eugena Mišinca v Hornej Zubrici, podpredsedu Augustína Andrašáka v Jablonke, šéfredaktora časopisu Život Jána Špernogu v Kacvíne a mnohých ďalších.

Ďakujeme Trikolóre za obetavosť a čas, ktorý venovali tomu, aby miesta posledného odpočinku či spomienky na našich hrdinov a dôležité udalosti našich dejín boli dôstojne vyzdobené a i za to, že nám všetkým pripomínajú, že úcta k našim osobnostiam a poznanie dejín je základom našej identity a cenným dedičstvom, ktoré musíme chrániť. ■

V Krempachoch

V Podvlku

V Nedeci

eprasa.pl/...1f3e119f

Malé jubileum vo veľkom – sto rokov od narodenia biskupa Kaľatu III.

autor | Mgr. Michal Válka

Pokračovanie z predchádzajúceho čísla.

Prvé kroky biskupa Kaľatu v zahraničí viedli do najbližšieho slobodného západného štátu, do Rakúska. Ihneď sa kontaktoval so slovenskými emigrantmi a keďže bol biskupom o jeho situácii informovali aj predstavených v Ríme.

Biskup Dominik Kaľata a jeho biskupský erb

Jeho prvé miesto v zahraničí bolo na univerzite v Innsbrucku. Biskup – študent si tu doplnil teologické štúdia, ktoré musel narýchlo ukončiť v PTP a svoj pobyt na univerzite zakončil doktorskou prácou pod názvom *Kresťanská humanita a marxistický humanizmus z hľadiska fundamentálnej teológie*. Potom nasledovala ďalšia úloha. Mal nájsť domovské miesto pre novú slovenskú misiu. Jezuiti, ktorí s nástupom komunizmu v Československu skončili nedobrovoľne v zahraničí mali od roku 1968 zriadenú dokonca svoju osobitnú provinciu, ktorej sídlo bolo v kanadskom Galte. Ďalšie centrum slovenskej emigrácie bolo v samotnom srdci kresťanstva, kde Slováci postavili seminár a duchovné centrum Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Od Kaľatu sa očakávalo, že bude viesť misiu v nemecky hovoriacich krajinách. Pokusov bolo viacero. Vo Švajčiarsku im síce miesto ponúkli rehoľné sestry, ale žiadosť zamietli miestne úrady. V Mníchove zas ďalší pokus stroskotal na zásahu generálneho vikára, ktorý nechcel prísť o dovtedajšieho vedúceho slovenskej misie. Napokon sa to podarilo až v roku 1976, kedy na pozvanie arcibiskupa Hermana Schäufeleho prišiel do Freiburskej arcidiecézy. Slovenskú misiu zriadili v neďalekom mestečku Staufen-Grünern. Na biskupa Kaľatu čakali viaceré výzvy. V časopise *Krajanský pozdrav* zhrnul svoju misijnú úlohu do troch dôležitých úloh. „*Najskôr bolo treba hľadať slovenských veriacich i neveriacich, lebo misionári nedostali do rúk hotové zoznamy svojich „farníkov“ aj s adresami. Druhou úlohou bolo zhromažďovať veriacich. Misie plnia túto úlohu predovšetkým pravidelnými nedeľnými a sviatočnými bohoslužbami na rozličných miestach misijného územia, ku ktorým majú veriaci vhodný prístup. Tretia úloha spočívala v prehlbovaní viery, na čo slúžili nielen pravidelné bohoslužby, homílie a katechéza, ale aj ročné podujatia, akým sa stali pre dospelých duchovné cvičenia a pre mládež tzv. veľkonočné stretnutia.*“[18] Mladí našli v Dominikovi Kaľatovi vynikajúceho duchovného otca otvoreného pre dialóg, ochotného počúvať ich predstavy a návrhy a trpezlivého v ich uskutočňovaní. Dá sa povedať, že Dominik Kaľata bol Božou odpoveďou na aktuálne potreby slovenských emigrantov. Emigrácia zo Slovenska nebola jednorazovou udalosťou. V 19. a začiatkom 20. storočia existovala takzvaná „chlebová“ emigrácia, ktorá odchádzala do cudziny za prácou. V polovici 20. storočia sa dôvody emigrácie zmenili viac na politické. Najprv ľudia utekali pred fašizmom, potom pred komunizmom. Biskup Dominik tak patril k tretej vlne politických migrantov, ktorí odišli z Československa počas tzv. Dubčekovej éry. Táto emigračná vlna sa líšila v tom, že do zahraničia sa dostali neraz celé rodiny a veľa mladých ľudí, ktorí nemali v totalitnom režime možnosť slobodného rastu. Podchytenie mládeže v čase hľadania nových možností v cudzine bola preto mimoriadne dôležitá. Biskup Kaľata tak začal spoluprácu so spoločenstvom Rodina. Vrcholom ich činnosti boli predovšetkým týždenné stretnutia konané pred veľkonočnými sviatkami. Ich náplňou boli duchovné, ale i kultúrne témy a aktivity, ktorých sa postupne viac a viac ujímali samotní mladí ľudia. Biskup Kaľata si na ne zaspomínal vo viacerých príspevkoch. Za všetky môžeme pripomenúť jeho slová z časopisu Život. „*To bola dvadsaťročná intenzívna práca s mládežou – študentmi stredných a vysokých škôl. Celú pastoračnú činnosť venovanú mládeži sme začali v Bavorsku v Glone v roku 1973, kedy sme zorganizovali prvé veľké veľkonočné stretnutie. Tieto stretnutia na tomto mieste boli organizované ešte tri roky, od roku 1977 do roku 1979 sme sa stretávali vo Freiburgu a od roku 1980 toku sme sa začali stretávať vo Schwarzwalde, v Münstrealli, v ktorom sa nakoniec uskutočnilo 20 takýchto veľkonočných stretnutí. Keďže toto miesto sa nachádza v krásnom horskom prostredí, mládež ich nazvala „Tatrami“ a veľmi rada sem prichádzala. Každoročne prichádzalo na toto stretnutie až 100 mladých ľudí, predovšetkým z Nemecka, ale prišli aj zo Švajčiarska a Švédska.*“[19] K dôležitému kontaktu s mladými možno pripočítať aj početné birmovky, ktorými ho poverila Freiburská arcidiecéza, na území ktorej našiel svoje zázemie. Okrem birmoviek našich krajanov mu nemeckí biskupi zverili aj birmovky iných

[18] KAĽATA, Dominik: Slovenská povojnová emigrácia v Nemecku. In: *Krajanský pozdrav*, roč. 31, 2002, č. 2, s. 4.

[19] KAĽATA, Dominik: Životná cesta otca biskupa Dominika Kaľatu (4). In: *Život*, roč. 52 , 2010, č. 12, s. 8.

eprasa.pl 751f3e119f

Pontifikálna svätá omša v novobelskom kostole celebrovaná rodákom biskupom Kaľatom

národností nachádzajúcich sa v Nemecku. Početnú skupinu tvorili hlavne Taliani, ktorých bolo veľké množstvo, lebo ich rodičia tu pracovali, ale chýbala im misijná organizácia. Biskup Kaľata viedol slovenskú misiu v Nemecku až do roku 2000, kedy jej vedenie odovzdal dp. Rudolfovi Maslákovi.

Okrem služby pre slovenskú misiu pomáhal biskup Kaľata v Nemecku aj ako pomocný biskup. S pozvaním a súhlasom arcibiskupa Hermanna Schäufeleho bol hneď po svojom príchode do Staufenu zaradený do biskupskej služby pre Freiburskú arcidiecézu. Tá sa nachádza na juhu Nemecka a jej územie je jedno z najväčších z nemeckých diecéz. Na rozlohe 16229 km² žije skoro 5 miliónov obyvateľov a z toho je približne 40% katolíkov. V diecéze je 1023 farností.[20] Pomoc nového biskupa preto v diecéze vítali s veľkou radosťou. V liste z Archívu Freiburskej arcidiecézy sa píše: *„Biskup Dr. Dominik Kaľata sa od septembra 1976 so súhlasom pána arcibiskupa Dr. Hermanna Schäufele zdržiava v našom arcibiskupstve. Keďže sa v Ríme predložená žiadosť biskupa Kaľatu o prijatie do „Annuario Pontificio" doteraz nerealizovala, mal podľa názoru biskupa Kaľatu svoj dôvod v tom, že Vatikán nechce rozhnevať vládne miesta vo vlasti (Československu), pretože biskup Kaľata bol vtedy tajne vysvätený. Za našu arcidiecézu môžem ubezpečiť, že sme pripravení biskupa Kaľatu nechať u nás bývať a pôsobiť."*[21] Domnienka biskupa Kaľatu bola skutočne oprávnená. Vatikánska východná politika známa aj pod označením ako „ostpolitik" bola neraz rukojemníkom požiadaviek komunistickej vlády v Československu. Komunistická vláda sa snažila eliminovať činnosť tajne svätených biskupov, čoho obeťou sa stal aj biskup Kaľata. Otvorene to vo svojej knihe spomienok potvrdil arcibiskup Dominik Hrušovský, ktorý sa o Kaľatovom menovaní poznamenal, že sa jeho oficiálne menovanie snažili dosiahnuť spolu s neskorším kardinálom Jozefom Tomkom. Dostali však odpoveď: *„Jeden Hnilica nám stačí. Čo keď ten druhý začne tak strečkovať, ako ten prvý."*[22] Pre vysvetlenie je potrebné doplniť, že biskup Pavol Hnilica patril k veľkým apoštolom fatimského posolstva, v ktorom videl veľký duchovný boj s ateizmom šíriacim sa zo Sovietskeho zväzu, čo Vatikánskej diplomacii očividne prekážalo. Preto k oficiálnemu menovaniu Dominika Kaľatu za pomocného biskupa vo Freiburgu prišlo až v roku 1985. V tejto službe pôsobil až do roku 2005 popri arcibiskupoch Oskarovi Saierovi a Robertovi Zollitschovi. Nielen počas týchto dvadsiatich rokov, ale už aj pred jeho oficiálnym menovaním pomáhal tamojšej arcidiecéze najmä pri vysluhovaní sviatostí birmovania, ale i posviacok oltárov a kostolov. K tejto službe mu arcidiecéza vyčlenila služobného vodiča, ktorý ho hlavne počas víkendov vozil aj na vzdialené miesta Freiburskej arcidiecézy. Len samotných birmoviek mal okolo 80 ročne. Nemci si pritom potrpia na to, aby im birmovku udeľoval biskup a nie poverený kňaz. Na niektorých birmovkách pristupovalo k sviatosti aj 160 birmovancov. Sám biskup priznáva, že to bolo náročné, ale videl v tom príležitosť kontaktu s mladými. *„Pretože birmovka to nie je len kázeň a pomazanie na čele, birmovka sa spájala s priamym kontaktom s ľuďmi, počas ktorého som sa zhováral s mládežou, farníkmi, rozoberali sme ich problémy, bol to moment, v ktorom som mohol dať mladým určité pokyny, ukázať určité perspektívy atď."*[23]

Po roku 1989 sa zmenila politická situácia v Československu. Nežnou revolúciou zo 17. novembra 1989 padol komunistický režim a Československo sa postupne stávalo demokratickým štátom. To malo vplyv aj na situáciu emigrantov v zahraničí. Nastalo určité preskupenie síl. Niektorí sa totiž vrátili do vlasti, no iní – hlavne mladí – zas cestovali na západ za štúdiom a prácou. V tejto situácii sa biskup Kaľata rozhodol naďalej zostať v zahraničí. Mal tam už vytvorené svoje zázemie, z ktorého mohol najrozličnejšími spôsobmi pomáhať svojim rodákom, ktorí potrebovali pomoc pri obnove duchovného života v postkomunistickom režime. Jednou z foriem jeho pomoci bolo nachádzanie zdrojov na obnovu a výstavbu sakrálnych stavieb, ktoré v bývalom komunistickom štáte chýbali. Pomohol tak pri výstavbe a rekonštrukcii kostolov vo Svite, v Banskej Bystrici – Fončorde, ale i v Novej Belej, či Repiskách v Poľsku. Ďalšou formou jeho pomoci bola výučba seminaristov na Slovensku. Novo obnovené bohoslovecké fakulty hľadali profesorov, ktorých však nemali, lebo kňazi nemohli študovať na vyšších stupňoch teológie. V tomto období vyučoval biskup Kaľata fundamentálnu teológiu v Kňazskom seminári biskupa Jána Vojtaššáka v Spišskej Kapitule a na Teologickej fakulte sv. Alojza v Bratislave. Na Spiši vypomáhal v akademickom roku 1991/1992 a v Bratislave od roku 1992 až do roku 2005. Biskup si zariadil povinnosti medzi krajanmi v Nemecku i službu v arcidiecéze tak, aby mohol prísť v jednotlivých blokových prednáškach na Slovensko. Biskup Kaľata im takisto pomohol s vybavením knižníc novšími teologickými titulmi zo zahraničia. Dlhoročný rektor kňazského seminára na Spiši Jozef Jarab na neho spomína takto: *„Bol to človek s charizmou sentire cum Ecclesia, bol to človek Cirkvi, vzdelaný pedagóg. Bol v ňom charakter Gorala so slovenským srdcom, s veľkou láskou k Cirkvi, ktorej verne slúžil. Bol skromným, ale na seba prísnym človekom. Mám zážitok, na ktorý dodnes spomínam. Keď som mu v seminári ukázal jeho skromné*

[20] https://cs.wikipedia.org/wiki/Arcidiec%C3%A9ze_freibursk%C3%A1

[21] Archív Freiburskej arcidiecézy, List kapitulného vikára apoštolskému nunciovi Giodovi Del Mestrimu. Freiburg z 23. 12. 1977.

[22] HRABOVEC, Emília: Pavol M. Hnilica a Svätá stolica. In*: S odvahou a pokorou. Osobnosť a dielo biskupa Pavla M. Hnilicu SJ (1921 – 2006).* Bratislava : PostScriptum, 2022, s. 89.

[23] KAĽATA, Dominik: Životná cesta otca biskupa Dominika Kaľatu (4). In: *Život*, roč. 52 , 2010, č. 12, s. 9.

eprasa.pl 751f3e119f

bývanie (pretože všetky budovy boli obsadené bohoslovcami) povedal: Televízor môžeš zobrať! Keď videl moje počudovanie, pokračoval: Vieš, v Nemecku máme v televízii množstvo programov (na Slovensku sme mali iba dva) a ja, keďže nemôžem ovplyvniť ich skladbu a programy, ktoré vysielajú, protestujem proti ich obsahu aspoň tým, že sám osobne nepozerám žiaden program. Nenútim k tomu nikoho, je to môj osobný postoj. A uvidíš, keď v budúcich rokoch príde rozvoj televízie a programov, nie všetky budú slúžiť na pozdvihnutie človeka a budovanie jeho charakteru a hodnotového poriadku! Často som neskoršie v spoločenstve kňazov i bohoslovcov túto jeho víziu, ale i príklad, ako sa zachovať, spomínal.“[24]

V takomto nasadení slúžil nielen freiburskej arcidiecéze, slovenskej misii v Nemecku, ale i študentom na Slovensku, pričom precestoval tisícky kilometrov. V jednom rozhovore o sebe neskôr povedal: „*Som človek, ktorý musí neustále putovať.*“[25] Každý biskup po dovŕšení 75 roku života podáva podľa Kódexu kánonického práva žiadosť Svätej stolici o uvoľnenie z aktívnej služby. Takúto žiadosť podal v roku 2000 aj biskup Dominik Kaľata a odovzdal vedenie Slovenskej misie v Nemecku, pričom vo Freiburskej arcidiecéze naďalej zostal pôsobiť ako pomocný biskup. Slovenská misia mala svoje najväčšie centrá v Mannheime, v Kolíne, v Bruxelles, v Mníchove a v Berlíne, ktoré biskup Kaľata pravidelne navštevoval. V roku 2000 túto úlohu odovzdal svojmu nástupcovi dp. Rudolfovi Maslákovi. Ďalším dôležitým medzníkom v odchode na dôchodok bol rok 2005, kedy biskup Kaľata oslávil 80. narodeniny a 50. výročie biskupskej vysviacky. Zlaté jubileum biskupskej vysviacky bolo pre Freiburskú arcidiecézu vhodnou príležitosťou na poďakovanie za jeho štyridsaťročné pôsobenie v tejto diecéze. Počas slávnostnej svätej omše sa vo freiburskom dóme 9. septembra 2005 počas kázne oslávencovi prihovoril arcibiskup Róbert Zollitsch, ktorý podčiarkol výnimočnosť danej slávnosti: „*Je to naozaj zriedkavé jubileum. Sotvakto býva v takých mladých rokoch (30) ustanovený za biskupa. Áno, takýto sviatok je niečo mimoriadne, ako je mimoriadna a nekonvenčná aj cesta nášho jubilanta*.“[26] A ďalej pokračoval: „*Náš jubilant sa sám stal mužom a znamením zmierenia. Narodený ako Slovák v Poľsku, jezuita, dušpastier, väzeň a na nútených prácach v Česko-Slovensku, žije ako Slovák s rakúskym pasom v Nemecku. Zakúsil bolesť a prenasledovanie na vlastnom tele. Pozná z vlastnej skúsenosti rozličné národy a národnosti. Nikdy som z jeho úst nepočul jediné slovo zatrpknutosti, pomsty alebo odplaty. Jeho účinkovanie medzi slovenskými rodákmi a medzi nami v našej arcidiecéze patrilo a patrí k budovaniu mostov a zmiereniu, budovaniu mostov a zmiereniu medzi národmi, budovaniu mostov medzi ľuďmi a Bohom a zmiereniu s ním*.“[27]

Biskup Dominik Kaľata pomáhal aj pri výstavbe Kostola Božieho Milosrdenstva v Repiskách-Bryjovom Potoku. 19. júla 1998 tam celebroval svätú omšu pri príležitosti prvého výročia jeho posviacky

Cieľovú rovinku v životnej púti biskupa Kaľatu tvorí rok 2009, kedy sa definitívne vrátil na Slovensko. Dôvodom jeho odchodu z Nemecka bol fakt, že po smrti spolubrata Vladimíra Kleštinca ostal na fare v Staufene sám. Nemecká provincia jezuitov sa preto dohodla s freiburskou arcidiecézou na vrátení farnosti diecéze a odchode biskupa Dominika Kaľatu do seniorátu Spoločnosti Ježišovej v Ivanke pri Dunaji. Krátko pred jeho odchodom mu vo Freiburskej arcidiecéze ešte udelili Konradovu plaketu. Po návrate na Slovensko sa biskup Kaľata celkom stiahol z verejného pôsobenia a svoj život prežil v ústraní seniorátu. Spolu s ďalšími spolubratmi slúžieval svätú omšu, zúčastňoval sa modlitieb, kultúrnych a spoločenských akcií ako i pamätných udalostí organizovaných Konfederáciou politických väzňov na Slovensku. To všetko však absolvoval prevažne v priestoroch areálu kaštieľa v Ivanke pri Dunaji neďaleko Bratislavy, kde sa seniorát Spoločnosti Ježišovej nachádzal. Biskup, ktorý bol zvyknutý na cestovanie tak koniec života zakončil v pokoji a ústraní spolubratov jezuitov. Do večnosti si ho Pán povolal v piatok 24. augusta 2018. Pochovali ho v krypte trnavskej Katedrály sv. Jána Krstiteľa, vedľa jeho spolubratov, tiež tajne svätených biskupov Pavla Hnilicu a Petra Dubovského. Generálny vikár Freiburskej arcidiecézy Axel Mehlmann napísal nekrológ, v ktorom ho označil za osobnosť, ktorá dáva orientáciu. Pre mnohých hľadajúcich je človek, ktorý je schopný trpieť za svoju vieru skutočným vzorom a majákom života.

Pri príležitosti stého výročia narodenia biskupa Dominika Kaľatu bola vydaná aj životopisná kniha s názvom *Dominik Kaľata – biskup, ktorý staval mosty*. V tejto knihe sú zachytené spomienky samotného jubilanta, svedectvá jeho súčasníkov, ale i archívne dokumenty týkajúce sa jeho života. Kniha chce byť poďakovaním za jeho obetavý život, ktorý však doteraz zostal pomerne nepovšimnutým. Bol všetkých a nikoho. Jeho životné jubileum prežívané v jubilejnom roku 2025 je však vhodne prepojené s tematikou zmierenia. Jubileum nás k tomu pozýva a biskup Kaľata je nám v tom veľkým príkladom. Nech jeho životný príbeh inšpiruje aj nás hľadať nové cesty dialógu a priateľstva. ■

[24] JARAB, Jozef (1967), bývajúci v Spišskej Kapitule; emeritný rektor Kňazského seminára Jána Vojtaššáka v Spišskej Kapitule, mail zo dňa 21. 12. 2022.

[25] Archív Freiburskej arcidiecézy, Článok Klausa Nientiedta „Ein mann des Zwischen“. Freiiburg, Konradsblatt, 2000.

[26] ZOLLITSCH, Robert: Mons. Dominik Kaľata SJ – jubilant v biskupskej službe. In: *Viera a život*, roč. 15, 2005, č. 6, s. 47.

[27] ZOLLITSCH, Robert: Mons. Dominik Kaľata SJ – jubilant v biskupskej službe. In: *Viera a život*, roč. 15, 2005, č. 6, s. 47.

eprasa.pl 751f3e119f

Môj obľúbený slovenský príbeh vo Varšave

autor | Drahoslava Skopárová
foto | Ľudmila Miller

Rolu členky poroty vo výtvarnej súťaži Ludwika Korkoša už roky poznám. Vždy sa teším, keď mi z redakcie časopisu Život dajú vedieť, že nová „várka" prác detí a mládeže je pripravená na hodnotenie. Ale až teraz, po prvý krát, som mala možnosť otvárať ich výstavu v Slovenskom inštitúte vo Varšave.

Bol stred týždňa, 13. august, zarezervovala som si miesto vo vlaku z Krakova do Varšavy. Zhodou náhod v rovnakom vagóne sedel aj víťaz 1. kategórie – Mateusz Stoch so svojou mamkou, čo ma veľmi potešilo a zároveň upokojilo, že sa nestratím (vo Varšave som totiž ešte nikdy nebola). Na stanici hlavného mesta nás už čakala limuzína, ktorou sme sa ako čestní hostia priviezli do Slovenského inštitútu. So srdečným úsmevom nás privítal jeho riaditeľ, Milan Novotný so skvelými kolegami, ktorí nás posprevádzali po priestoroch, ukázali nainštalovanú výstavu. Uvedomila som si, že aj keď som diela pri ich výbere videla, ich usporiadanie na tomto mieste im dodalo novú „tvár".

Keďže sme prišli o čosi skôr, našli sme si čas aj na prehliadku historického centra a vtedy sme sa stretli s rodinkou Jagody Szczepańskej, víťazky 2. kategórie. Pomaly sa blížil čas vernisáže a my sme začali byť nervózni, veď vystúpiť pred publikom nie je jednoduché.

Spočiatku sa zdalo, že na otvorení nás bude viac ako hostí, ale celá atmosféra sa zmenila, keď návštevníci začali vchádzať jeden po druhom, najprv dospelí a neskôr, pre naše potešnie, rovesníci našich súťažiacich. Tí mladší neskrývali nadšenie, nahlas a jednoznačne dali najavo, ako sa im diela páčia, spontánne o nich hovorili a ihneď si pri nich robili fotky.

Príhovor riaditeľa Slovenského inštitútu utíšil vravu, na tvárach sa objavil úsmev, hlavne vtedy, keď podotkol, že sme svedkami výnimočnej chvíle, keď v hlavnom meste na jednej výstave vystavujú a sú prítomní dvaja umelci z Harkabúza, krásne ho reprezentujú a mali by byť oceneni aj samotným starostom. Nasledovali moje slová, ktoré vďaka takej uvoľnenej nálade smerovali hlavne k mladším. Prekvapilo ich, keď som začala rozprávať po slovensky, niektorí totiž počuli slovenčinu po prvý krát. O súťaži som už ale hovorila po poľsky, opísala som ťažkú úlohu porotcov, ocenila talent mladých, ich odvahu podeliť sa ním s verejnosťou. Poďakovania smerovali k deťom, rodičom, učiteľom, k Slovenskému inštitútu, k redakcii Život za skvelú možnosť tvoriť krajší svet.

Mamičky Mateusza a Jagody potom s hrdosťou opísali práce svojich ratolestí, pričom Jagoda našla odvahu a vysvetlila publiku ako tvorila svoj obraz „Bojnický zámok". Po oficiálnom otvorení výstavy a potlesku prítomných sme sa cítili ako hviezdy, návštevníci prehliadky nás so záujmom zasypávali otázkami o súťaži, o obrazoch, o objektoch a o ich autoroch, ale i o Slovensku. S radosťou som to všetko vnímala a pri podvečernom návrate vlakom, sledujúc z okna krajinu zaliatu slnkom, som si uvedomila, že tvorivosťou a citlivým vnímaním, s úctou jeden k druhému, môžeme otvárať srdcia.

Som rada, že som bola toho súčasťou... ■

eprasa.pl 751f3e119f

Minulosť ukrytá v nižnolapšanskej sýpke

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Zamagurské sýpky, alebo ako sa im v miestnom nárečí hovorí „sypance“, sú unikátnym dokladom umu a vynaliezavosti miestneho obyvateľstva, ktoré v nich uchovávalo nielen obilie a potraviny, ale aj iné vzácne veci a vybavenie používané v rôznych obdobiach kalendárneho roku. Hrubá vrstva hliny mala dobré izolačné vlastnosti a uchovávala relatívne stálu teplotu, pričom zároveň chránila vzácny majetok pred požiarom. Drevené sedlové strieška boli nasadené tak, aby ich v prípade požiaru bolo možné ľahko zhodiť a ochrániť úrodu i hodnotné predmety pred vzplanutím.

Farská sýpka v Nižných Lapšoch

Tieto unikátne poľnohospodárske stavby, ktoré boli typické najmä pre regióny severného, východného a časti stredného Slovenska, sa začiatkom 20. storočia začali postupne vytrácať z dedinského koloritu miestnych obcí. Niekde vymizli úplne a niekde sa ich aj vďaka angažovanosti nadšencov zachovania tradičnej architektúry podarilo zachovať. Tak tomu bolo napríklad v Kacvíne, kde ešte v medzivojnovom období vtedajší kňaz Józef Świstek zabránil ich zbúraniu, pričom už vtedy v nich videl *„aj istú regionálnu hodnotu“*.

Farská sýpka múzeom

Vďaka predstaviteľom cirkvi sa podarilo zachovať taktiež farskú sýpku v Nižných Lapšoch, ktorá bola na rozdiel od roľníckych, podstatne väčšia a vybudovaná z kameňa. Stavba ostala nielenže zachovaná, ale začiatkom druhej dekády druhého milénia v nej z iniciatívy miestneho kňaza Mariusza Skotnickiego vznikla regionálna izba a farské múzeum „Sypaniec“. Na oprave budovy, ako aj jej vybavení sa podieľali taktiež viacerí miestni obyvatelia a v júni 2012 bolo malé múzeum sprístupnené verejnosti.

Farnosť i múzeum spravuje rehoľa piaristov, ktorú v súčasnosti v Nižných Lapšoch vedie duchovný otec Dariusz Lorenc SP. S úsmevom na tvári nás víta a poodhaľuje tajomstvá ukryté vo vzácnych artefaktoch.

O artefakty vypovedajúce o minulosti sa príkladne stará a zbierku rozširuje páter Dariusz

Každodenný život obyvateľov Nižných Láps
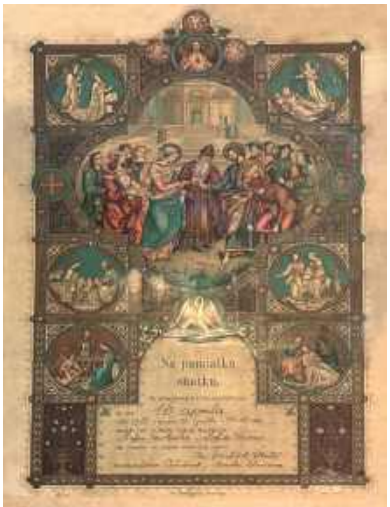
Spodná časť „sypanca“, ktorá kedysi slúžila na uchovávanie potravín i iných predmetov, dnes umožňuje nahliadnuť do každodenného života Nižnolapšanov v minulosti. Nachádza sa tu starý stôl, skriňa, lavica, krásne maľovaná truhlica i iné drevené truhličky, skriňa na riad, plechové umývadlo s džbánom, rôzne typy nádob a hrnčekov, korytá, demižóny, sitá, kôš na drevo a mnohé ďalšie predmety dennej spotreby.

Nechýbajú tu ani rôzne zariadenia, ktoré boli v minulosti súčasťou takmer každej domácnosti ako kolovrátok, česačka ľanu, kúdeľ, drevené mútеľničky na výrobu masla, či petrolejky.

Spodná časť „sypanca“, ktorá kedysi slúžila na uchovávanie potravín i iných predmetov, dnes umožňuje nahliadnuť do každodenného života Nižnolapšanov v minulosti

Dokument vystavený na pamiatku sobáša z roku 1910

eprasa.pl 751f3e119f

Vzácny ornát s vlastnoručným venovaním nižnolapšanského rodáka, dekana Dunajeckého dištriktu a bernolákovského básnika Jána Evanjelistu Nálepku

V útulnej izbe vás privítajú dve postavy v miestnych krojoch i malá kolíska s vybavením pre dieťa. V kúte samozrejme nemôže chýbať pec, ktorá dodávala rodinnému krbu teplo a pocit bezpečia.

Na stenách sa nachádzajú rôzne obrazy, zväčša náboženského charakteru. Je medzi nimi aj pekný zdobený dokument v slovenskom jazyku, vystavený na pamiatku sobáša Štefana Karkošku a Sofie Kurucovej v roku 1910.

Portrét nižnolapšanského kňaza zo 17. storočia

Cestou na horné poschodie zaujmú veľkoplošné kópie pohľadníc a fotografií, na ktorých možno vidieť, ako vyzerali Nižné Lapše v minulosti.

Na hornom poschodí sa vynímajú kópie i originály vzácnych sakrálnych diel, medzi ktorými sa skvie napríklad obraz sv. Augustína s vyobrazením miestneho kňaza a fundátora Martina Grabeckého, pôsobiaceho v Nižných Lapšoch v druhej polovici 17. storočia, neskorogotická socha sv. Mikuláša, slúžiaca ako súčasť feretrónu, či obraz sv. Kvirína z hlavného oltára.

Ornát slovenského národovca Jána Evanjelistu Nálepku

Nachádzajú sa tu tiež historické knihy a vzácne ornáty z 18. a 19. storočia. Jeden z nich je obzvlášť hodnotný aj z hľadiska našich slovenských národných dejín, keďže je darovaný a opísaný rukou významného slovenského národovca, bernolákovského básnika, dekana Dunajeckého dištriktu a nižnolapšanského rodáka Jána Evanjelistu Nálepku.

Mohutný dvojkríž bol možno kedysi umiestnený na niektorej z kostolných veží

Viete na čo slúžil tento predmet? Zbierala sa do neho almužna

Na hornom poschodí sa vynímajú kópie i originály vzácnych sakrálnych diel

V sklenených vitrínach tu možno obdivovať bohato zdobené kalichy, monštrancie a kríže, nádobu na hostie, kadidlá, dekoratívne tácky, svietniky, sviečkové hasáky, cifrované nožnice na strihanie knôtu, ale tiež zaujímavý predmet na zbieranie milodarov počas sv. omše.

Dejiny na dlani

V ďalších vitrínach sa nachádzajú rozličné dokumenty týkajúce sa farnosti, od História domus a matrík, cez hospodárske knihy a fundácie až po právne dokumenty či katechizmy z rôznych období, v rôznych jazykoch.

Zaujme tiež masívny železný dvojkríž na drevenom podstavci, ktorý možno svojho času trónil na niektorej z kostolných veží.

Živé miesto pamäti

Tento priestor však nie je len neživým skladom starožitností. Je to živé miesto pamäti, kde sa stretáva minulosť s prítomnosťou. Stále tu pribúdajú ďalšie artefakty, rozprávajúce o minulosti a zároveň formujúce možnosti prítomnosti i budúcnosti. Každý kúsok nesie v sebe odtlačok rúk, ktoré ho kedysi stvorili a používali, ako aj srdca, ktoré si ho vážilo. V sýpke sa tak pomaly skladá mozaika každodenného života, ktorú nenájdeme v učebniciach dejepisu a ktorá veľa vypovedá o skutočnom duchu obce.

Premena farskej sýpky na múzeum je dôkazom, že aj jednoduchá stavba môže byť chrámom – chrámom pamäte, úcty a spojenia s koreňmi. A hoci v nej už nešuštia klasy obilia, sýpka stále živí. Nie telá, ale duše tých, ktorí vstúpia dnu a nechajú sa objať hlasom minulosti. ■

eprasa.pl/751f3e119f

Autorský večer slovenských básnikov E. Ondrejičku, V. Skalského a M. Richtera moderoval Ľ. Molitoris

Básne v poľskom preklade zazneli v prednese T. Kollárika

Stretnutie so slovenskou poéziou

autor | Milica Majeriková-Molitoris

Podvečer 3. septembra sa Galériou slovenského umenia v Krakove niesli tóny veršov. Zádumčivých, abstraktných, šteklivých i roztopašných... V intímnej atmosfére si prítomní mohli vychutnať vzácne chvíle, keď samotný básnik oddáva sa svojej poézii a tlmeným hlasom odovzdáva neviditeľné posolstvo i kúsok seba svojim poslucháčom.

Vďaka spolupráci so slovenským centrom PEN sme v našej „kamenici“ na ulici svätého Filipa privítali skvelých slovenských básnikov – Erika Ondrejičku, Milana Richtera a Vladimíra Skalského. Každý z nich má na svojom konte už viac ako desiatku básnických zbierok a každý z nich sa vyznačuje špecifickými umeleckými prostriedkami vyjadrovania, ktoré odzrkadľujú ich vnútorný svet alebo potrebu reagovať na vonkajšie podnety, bezprostredne sa ich týkajúce.

Takmer hodinové autorské čítanie moderoval generálny tajomník Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomír Molitoris, pričom okrem básní v slovenskom jazyku zazneli aj preklady veršov Erika Ondrejičku a Milana Richtera do poľštiny. Publiku ich predniesol herec a moderátor Tomáš Kollárik.

Autori so sebou priniesli aj niekoľko básnických zbierok, viaceré z nich ovenčené prestížnymi cenami, a tak bola možnosť nahliadnuť do ich poézie i po skončení literárneho večera a poetickú chvíľu si tak predĺžiť, či kedykoľvek znovu prežiť. Nechýbala ani príležitosť podeliť sa s nimi o svoje dojmy pri čaši dobrého slovenského vína.

Medzi divákmi pritom nesedeli len krajania, ale vypočuť si súčasnú slovenskú poéziu prišli i poľskí autori, ktorých diela uzreli svetlo sveta práve vo vydavateľstve a tlačiarni nášho Spolku Slovákov v Poľsku. Milým prekvapením i spestrením bola báseň Erika Ondrejičku venovaná Chopinovi, uverejnená v publikácii o tomto velikánovi poľskej hudby, tlačenej rovnako u nás.

Po autorskom čítaní magická atmosféra ešte nevyprchala a pokračovali rozhovory o literatúre, umení a všeobecne o krásach i strastiach života. Tie nakoniec prinesú, možno už v blízkej budúcnosti, na naše tlačiarenské stroje ďalšie zaujímavé diela slovenských autorov, určených taktiež pre poľskojazyčného čitateľa. ■

Diváci si vychutnávajú lahodné tóny slovenských veršov

Rozhovory pri čaši slovenského vína

eprasa.pl 751f3e1

Spoločná fotografia na vrchole Babej hory

XXXII. Dni slovenskej kultúry na Orave

na vrcholoch hôr i ducha

autor | Milica Majeriková-Molitoris
foto | M. Majeriková-Molitoris, A. Jendžejčíková, K. Długa, M. Surmová, A. Krištofeková

Posledný augustový víkend ožila horná Orava slovenským slovom, piesňou i spomienkou na veľké osobnosti, ktoré formovali nielen ducha regiónu, ale zapísali sa aj do pamäti slovenského národa. V rámci XXXII. ročníka Dní slovenskej kultúry v Malopoľsku sme si totiž pripomenuli 240. výročie úmrtie minoritu, misionára a učenca Štefana Serafína Bosáka z Podvlku i slovenského spisovateľa Mila Urbana, ktorý uzrel svetlo sveta na úpätí Babej hory, v hájovni na Rovniach.

VI. Národný výstup na Babiu horu

Dni slovenskej kultúry na Orave sa začali už po šiestykrát Národným výstupom na Babiu horu, ktorý bol v tomto roku venovaný vyššie spomínaným velikánom slovenského národa. Prví účastníci začali vychádzať na vrch oravskej dominanty už o tretej ráno, aby si vychutnali neopakovateľný východ slnka. Tí ďalší sa vybrali na Diablak zo Staňcovej poľany vo Veľkej Lipnici až po chutných raňajkách, po ôsmej hodine, keď sa oboznámili s osobnosťou podvlčianskeho rodáka.

Pocta Štefanovi Serafínovi Bosákovi

– Štefan Serafín Bosák pochádzal z oravskej obce Podvlk. Bol minoritom a misionárom, ktorý nekázal len z ambóny, ale kráčal prašnými cestami, od domu k domu, od farnosti k farnosti. Putoval po horách a dolinách severného Slovenska, najmä po Orave, Spiši a Liptove, kde učil, naprával, povzbudzoval, uzmieroval a uzdravoval. Nezostal však len pri hovorenom slove, ale jeho dielo vyšlo aj knižne, či ostalo v rukopisoch. Bol jedným z najvýznamnejších učencov svojej doby. Písal po latinsky, nemecky, ale najmä po slovensky, a jeho diela boli určené nielen pre vzdelancov, ale i pre najjednoduchších ľudí, uviedla vo svojom rannom príhovore organizátorka a historička Milica Majeriková-Molitoris. – Jeho práca presahovala hranice náboženstva, dotýkala sa kultúry, jazyka, vzdelanosti i národného povedomia. Dnes, keď môžeme hovoriť, písať a vzdelávať sa v slovenčine, nemali by sme zabúdať, že to bolo aj zásluhou takých ľudí, ako bol Štefan Serafín Bosák, ktorý svojím pôsobením pripravil pôdu pre uzákonenie bernolákovskej slovenčiny na severnom Slovensku. Nech je tento výstup nielen poctou jeho pamiatke, ale aj výzvou – aby sme si vážili jazyk, ktorý sme zdedili.

Po týchto slovách sa krajania spoločne vybrali na vrch oravskej dominanty. Najmladší účastník Kubko Kačmarčík má len šesť rokov, ale vyšiel hore medzi prvými. Na samotnom vrchole hrdo zapózoval s publikáciou o našom podvlčianskom rodákovi, ktorá tam putovala spolu s ním. Zahanbiť sa nedal ani najstarší účastník výstupu Dominik Surma a ako športovec taktiež patril medzi tých, ktorí dosiahli vrchol medzi prvými. A hoci nás Babia hora privítala na vrchole studeným vetrom, nikomu to neprekážalo, lebo každý z vystupujúcich dokázal sám sebe i nám ostatným, že všetko sa dá zvládnuť a veľa je možné, ak vydáme dostatočné úsilie, aby sme to dosiahli.

Prví účastníci dorazili na vrchol Babej hory už ráno

Kade-tade po Halinde

Ďalšia skupina si v tomto roku vybrala trasu na Hájovňu na Rovniach, kde Vydavateľstvo Matice

eprasa.pl 751f3e119f

Oddych na ceste hore

slovenskej pripravilo prezentáciu publikácie z pera Mila Urbana *Kade-tade po Halinde*. Pri rodnom dome spisovateľa prítomných privítala Ľudová hudba Časáre z Vyšných Ružbách a riaditeľka spomínaného vydavateľstva Ingrid Majeriková, ktorá sa poďakovala za možnosť uviesť druhý diel spomienkových memoárov práve na tomto mieste, na tomto podujatí, kde sa myšlienka zrodila, v spolupráci so Spolkom Slovákov v Poľsku. Pripomenula osud knihy, ktorej prvé vydanie bolo skartované a to druhé už dávno nie je dostupné, a tak momentálne vychádza po vyše 30 rokoch, aby slovami jeho syna Cyrila Urbana sprístupnilo *„fragmenty vývoja našej slovenskej spoločnosti na ceste k vytúženej samostatnosti Slovenska."*

Poďakovanie patrilo aj riaditeľke Oravského múzea P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne Márii Jagnešákovej, ktorá umožnila uskutočnenie podujatia v týchto nádherných priestoroch a sprístupnila pre účastníkov VI. Národného výstupu na Babiu horu k nahliadnutiu tu zriadené literárne expozície. V jej mene prítomných pozdravil literárny historik Lukáš Tkáč, ktorý zároveň priblížil osobnosť Mila Urbana ako človeka a velikána svojej doby. Slávnostné chvíle obohatili taktiež príhovory ďalších vzácnych hostí.

– Je mi veľkou cťou byť dnes v blízkosti syna autora vynikajúceho vojnového románu z prostredia Oravy Živý bič, ktorého dej som hltala ešte ako školáčka, uviedla Ľubica Strážayová, riaditeľka odboru štátneho jazyka sekcie kultúrneho dedičstva a štátneho jazyka Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. *– Ako Slovenka a zvlášť ako riaditeľka odboru štátneho jazyka Ministerstva kultúry Slovenskej republiky si čoraz viac uvedomujem hrozbu globalizácie pre zachovanie národných jazykov menších národov, ku ktorým Slováci napriek tomu, že okrem materského štátu žijú vo všetkých kútoch sveta, nepochybne patria. Slovenský národ sa opäť raz musí obávať o čistotu a existenciu svojho národného jazyka, za ktorú kedysi všemožne zápasil Štúr so svojimi druhmi ako pokračovatelia Bernolákovho odkazu. Je preto nevyhnutné chrániť i dnes náš národný jazyk, našu krásnu slovenčinu. A práve slovenská literárna tvorba je najlepším prostriedkom ako ukázať aj mladým Slovákom bohatstvo a rozmanitosť nášho materinského jazyka, jedného z najstarších jazykov v Európe a najkrajšieho jazyka vo svete.*

Svojou návštevou nás poctil i zástupca veľvyslankyne Slovenskej republiky v Poľsku Martin Cimerman, ktorý k nám zavítal spoločne s kolegyňou Teréziou Filipejovou. Vo svojom príhovore ocenil vydanie predmetnej publikácie, za čo poďakoval Vydavateľstvu Matice slovenskej i Spolku Slovákov v Poľsku, ktorý sa podieľal na jej zalamovaní.

– Už od počiatku na našich Národných výstupoch na Babiu horu nemyslíme len na kroky po horských chodníkoch, ale aj na kroky, ktoré nás vedú hlbšie – do príbehov, do duše krajiny a do pamäti nášho národa. Preto sme s radosťou privítali iniciatívu riaditeľky Vydavateľstva Matice slovenskej, aby súčasťou tohtoročného podujatia bolo aj uvedenie do života publikácie rodáka spod Babej

Dokázali sme to!

Spoločná fotografia na ceste na hájovňu

eprasa.pl 751f3e119f

V hájovni na Rovniach účastníkov VI. Národného výstupu privítal v mene riaditeľky Oravského múzea M. Jagnešákovej literárny historik L. Tkáč

Rozhovor riaditeľky Vydavateľstva Matice slovenskej I. Majerikovej so synom Mila Urbana Cyrilom

hory Mila Urbana Kade-tade po Halinde, uviedla v mene spoluorganizátora – Spolku Slovákov v Poľsku Milica Majeriková-Molitoris. – *Nech je táto kniha pozvaním pre nás všetkých, aby sme nezabúdali na svoje korene, objavovali krásu v jednoduchosti a chránili to, čo nám bolo zverené – krajinu, jazyk a pamäť.*

Program vyvrcholil besedou riaditeľky Vydavateľstva Matice slovenskej Ingrid Majerikovej so synom Mila Urbana Cyrilom, v ktorom odhalili viacero zaujímavostí z publikácie i niečo zo života velikána slovenskej literatúry. Rozhovor zakončili aktuálnou myšlienkou autora: *„Nám Slovákom chýba ešte všeličo k tomu, aby sme mohli hovoriť o národnom spoločenstve. Hneď na prvom mieste by som uviedol nedostatok súdržnosti. Nechcem povedať, že iné národy sú ako žula, že inde niet škriepok a rozbrojov. Sú. A aké! Lenže tam vedia mieru. Uznávajú istú hranicu, isté spoločenské veci, ktoré sú im sväté, ktorých sa nedotknú ani v najzúrivejších ruvačkách. Povybíjajú si zuby, popremieňajú farby, poprehadzujú režimy, ale podstaty sa nedotknú – ostanú tým, čím boli. Poprezývajú sa, ale nech sa len niekto opováži prezývať ich, alebo miešať sa im do toho cudzí. Spoja sa, chytia ho za golier a celkom správne vyrazia ním dvere. Nehľadiac si do krstných listov, nepodceňujú si ten alebo onen úsek histórie, lebo vedia, že by tým znevažovali len seba. Minulosť je im spoločným majetkom. Keď ju už nemôžu okrášliť, tak si ju aspoň nešpinia. Je vecou ich učencov, čo v nej nájdu. Národ? Národ sa o ňu veľmi nestará. Národ žije v prítomnosti a budúcnosti. Z lásky ku slovenskej veci naučme sa pohostinstvu, ochote, naučme sa byť ľudskí a európski.“*

Uvedenie do života knihy Mila Urbana Kade-tade po Halinde

Pri rodnom dome Mila Urbana sa k prítomných prihovorili: riaditeľka Vydavateľstva Matice slovenskej I. Majeriková, riaditeľka odboru štátneho jazyka Ministerstva kultúry SR Ľ. Strážayová, zástupca veľvyslankyne SR v Poľsku M. Cimerman i organizátorka výstupu a historička M. Majeriková-Molitoris

eprasa.pl 751f3e119f

Nasledovalo slávnostné uvedenie knihy do života, prehliadka literárnej expozície a rozhovory s pánom Cyrilom, ktorý so zdvorilosťou i láskavosťou sebe vlastnou ochotne s každým prehovoril niekoľko viet.

Podujatie prilákalo do hájovne desiatky divákov

Stretnutie pod Babou horou

V poobedňajších hodinách, 30. augusta, sa účastníci oboch výstupov pomaly začali schádzať na Staňcovu poľanu, kde už od rána rozvoniaval chutný guľáš, pripravovaný skvelými guľášmajstrami z Oravskej Polhory – Jánom Tarčákom, Ladislavom Pidikom, Ľubomírom Bandikom a Milošom Zoššákom. Poďakovanie zaň i občerstvenie patrí aj Antonovi Kutliakovi a firmám Antona Skurčaka mäsovýroba a Ivana Slovika Vitamin Orava.

Na poľane nechýbal samozrejme ani kultúrny program, plný slovenskej hudby a spevu v slovenčine i v miestnom oravskom nárečí. V ňom sa divákom predstavili Podvlčanky z Podvlku, spevácka skupina z Orávky, mládežnícka ľudová hudba zo Slovenského domu v Podvlku, ľudová hudba Časáre z Vyšných Ružbách i ľudová hudba z Rabče, ktorú so sebou priviezli naši priatelia z Miestneho odboru Matice slovenskej v Trstenej a ktorá následne rozprúdila skvelú zábavu.

Zo Slovenska k nám zavítala ľudová hudba Časáre z Vyšných Ružbách

Podvlčiankam z Podvlku v zložení A. Król, B. Frajcosz a K. Moldryk prihrávali mládežníci F. Król a Sz. Nižnik

To všetko sme si mohli vychutnať aj finančnej vďaka podpore Ministerstva vnútra a správy Poľskej republiky i Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

– *Obdivujem silu národného ducha našich krajanov, ktorá im ani ďaleko za hranicami domoviny nedovolí zabudnúť na svoje korene, materinskú reč a národnú kultúru,* uviedla v poobedňajšom príhovore ku krajanom na Staňcovej poľane riaditeľka odboru štátneho jazyka Ministerstva kultúry Slovenskej republiky Ľubica Strážayová.

Kultúrny program XXXII. Dní slovenskej kultúry otvoril gen. tajomník SSP Ľ. Molitoris

Na scéne spevácka skupina z Orávky

eprasa.pl 751f3e119f

Anton Kutliak zo združenia Polhora v toku dejín oslavoval v tento deň narodeniny

Ku krajanom sa v mene MO Matice slovenskej v Trstenej prihovorila rodáčka z Pekelníka H. Havrilová-Stolárik

Tajomník honorárneho konzula SR W. Wojasa v Zakopanom J. Sowa daroval v jeho mene najmladšiemu a najstaršiemu účastníkovi poukážky na nákup topánok

Najmladší a najstarší účastník VI. Národného výstupu na Babiu horu

V mene Veľvyslanectva Slovenskej republiky vo Varšave tu vyjadril podporu Slovákom v Poľsku aj zástupca veľvyslankyne Martin Cimerman.

Prítomných pozdravil tiež tajomník honorárneho konzula Slovenskej republiky Wiesława Wojasa v Zakopanom Jacek Sowa, ktorý v jeho mene daroval najmladšiemu a najstaršiemu účastníkovi zľavnené poukážky na nákup topánok v obchodoch Wojas.

Zaznel aj príhovor generálneho tajomníka Spolku Slovákov v Poľsku Ľudomíra Molitorisa, riaditeľky Vydavateľstva Matice slovenskej Ingrid Majerikovej, predstaviteľky Miestneho odboru Matice slovenskej v Trstenej Hanky Havrilovej Stolárikovej a spoluorganizátora podujatia Antona Kutliaka z organizácie Polhora v toku dejín.

V hľadisku nechýbali ani ďalší zástupcovia spomínanej organizácie Tomáš Vorčák a Miloš Zoššák, predstavitelia združenia Trikolóra, ktorí nám krásne vyzdobili slovenské pamätníky na Spiši a Orave, členovia Spolku Slovákov v Poľsku: podpredsedovia Ján Bašisty a Dominik Surma, členovia Ústredného výboru Anna Krištofeková, Žofia Fifanská, Mária Kačmarčíková, podpredsedníčka revíznej komisie Mária Bryjová, predsedníčka miestnej skupiny v Krempachoch Monika Pacigová s početným zastúpením krajanov, šéfredaktorka časopisu Život Agáta Jendžejčíková a ďalší krajania i naši priatelia zo Slovenska, s ktorými spolu môžeme niesť odkaz tých, ktorí už pred nami vyšliapali cestu – nielen na vrcholy hôr, ale aj ducha. ■

Pohoda po výstupe na Staňcovej poľane

Janko Adamčík a Miroslav Jagnešák z Rabče rozprúdili skvelú zábavu nielen na pódiu, ale aj v hľadisku

eprasa.pl 751f3e119f

Slovenský premiér v Číne i na Ukrajine

Začiatkom septembra sa premiér Slovenskej republiky Róbert Fico zúčastnil osláv 80. výročia ukončenia druhej svetovej vojny v Číne, kde zároveň absolvoval viacero oficiálnych i neformálnych bilaterálnych rokovaní, o.i. s prezidentmi Čínskej ľudovej republiky Si Ťin-pchingom, Ruskej federácie Vladimírom Putinom, Srbskej republiky Alexandarom Vučičom, či Vietnamskej socialistickej republiky Luongom Coungom. Počas nich sa dotkli najmä otázok ekonomickej spolupráce i pálčivého problému vojny na Ukrajine. Z Pekingu sa slovenský premiér presunul na východné Slovensko a odtiaľ do Užhorodu, neďaleko ktorého sa stretol s ukrajinským prezidentom Volodymirom Zelenským. Hlavnou témou bol prebiehajúci konflikt na Ukrajine, energetické otázky a ďalšia spolupráca. Lídri sa dohodli na čo najrýchlejšom zorganizovaní už štvrtého spoločného rokovania vlád Slovenskej republiky a Ukrajiny, ktoré by sa malo uskutočniť 20. októbra na Slovensku. (mm-m)

Foto FB

Slovensko bude v budúcom roku šetriť

Počas druhého septembrového týždňa predstavil minister financií Slovenskej republiky Ladislav Kamenický (na obrázku) konsolidačné opatrenia, ktoré by mali v budúcom roku priniesť úsporu 2,7 miliardy eur. Základnými piliermi konsolidácie bude šetrenie v štátnej správe a v samosprávach, kde zmrazia platy štátnych zamestnancov, s výnimkou pracovníkov v zdravotníctve a školstve. Zvýšené budú tiež niektoré odvody a dane, medzi inými sociálny odvod samostatne zárobkovo činných osôb, zdravotný odvod zamestnanca, či daň z pridanej hodnoty na vybrané potraviny so zvýšeným obsahom cukru. Viac na daniach zaplatia i nadpriemerne zarábajúci. Znižované budú dávky v nezamestnanosti a na tej istej úrovni ostanú 13. dôchodky. Natrvalo bude zrušený deň pracovného pokoja 17. novembra, pričom v roku 2026 pôjdu Slováci do práce aj 6. januára a 8. mája. (mm-m)

Aktivácia článku 4 Severoatlantickej zmluvy

Poľsko dňa 10. septembra aktivovalo článok 4 Severoatlantickej zmluvy po tom, ako do jeho vzdušného priestoru vnikli a boli zostrelené ruské drony. Tento krok znamená zvolanie konzultácií členských štátov NATO o možných opatreniach na posilnenie bezpečnosti, nejde však o automatické spustenie kolektívnej obrany podľa článku 5. Slovensko označilo incident za vážny – prezident Peter Pellegrini aj premiér Robert Fico vyjadrili solidaritu s Poľskom a minister obrany Robert Kaliňák zdôraznil, že ide o primeraný dôvod na úvahy o využití článku 4. Zároveň upozornili, že Slovensko má momentálne slabé kapacity vo vzdušnej obrane a čaká na nové systémy, ktoré majú doraziť v najbližších mesiacoch. (mm-m)

Predseda Európskej rady na Slovensku

V septembri navštívil Slovensko predseda Európskej rady António Costa. Počas svojho pobytu sa stretol a rokoval s premiérom Slovenskej republiky Róbertom Ficom, ktorý na spoločnej tlačovej konferencie prezentoval, že Slovensko nepodporí ďalšie balíky sankcií proti Rusku pokiaľ Európska únia neprinesie realistické návrhy riešiace najmä klimatické ciele, potreby automobilového a ťažkého priemyslu i vysokej ceny elektriny. (mm-m)

Foto FB

Cena Jozefa Miloslava Hurbana

Dňa 16. septembra udelil druhý najvyšší ústavný činiteľ – predseda parlamentu Richard Raši pri príležitosti Dňa vzniku Slovenskej národnej rady štátnu cenu Jozefa Miloslava Hurbana trom osobnostiam slovenského spolo-

eprasa.pl 751f3e119f

Foto FB

čenského života. V historickej budove Národnej rady v Bratislave cenu odovzdal košickému arcibiskupovi a metropolitovi Bernardovi Boberovi, spisovateľovi a scenáristovi Petrovi Jarošovi (na obrázku) a in memoriam politikovi a pedagógovi Milanovi Ftáčnikovi. (mm-m)

Zvýšenie platov pedagógov

Od 1. septembra vstúpil do platnosti zákon, ktorý zvyšuje platy učiteľov, teda pedagogických a profesionálnych zamestnancov, o 7%, pričom od januára 2026 by malo nasledovať ďalšie navýšenie, rovnako o 7%. Súčasne sa zavádza nová prémia či prídavok za hodnotenie učiteľov podľa kvality práce. Budú hodnotení na päťstupňovej škále od „výnimočne“ po „nevyhovujúco“. (mm-m)

Rozšírenie integrovaného systému v Žilinskom samosprávnom kraji

Orava a Liptov sa v auguste zapojili do integrovaného dopravného systému v Žilinskom samosprávnom kraji. Odteraz je tak možné cestovať s jedným cestovným lístkom alebo čipovou kartou, vrátane prestupov medzi rôznymi dopravcami a druhmi dopravy, bez ohľadu na to, či sa jed-

ná o vlak, autobus alebo mestskú dopravu v rôznych okresoch tohto samosprávneho kraja. Počas platnosti lístka je možné uskutočniť neobmedzené množstvo prestupov. (mm-m)

Slovenský vynález – predné brzdové svetlá

Tím výskumníkov z Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilinskej univerzity v Žiline prišiel s novým vynálezom, ktorý by mal zlepšiť bezpečnosť na cestách. Ide o predné brzdové svetlá, ktoré sú zelenej farby a dokážu upozorniť vodičov i chodcov na spomalenie oproti idúceho vozidla, čím dokážu zabrániť viacerým nebezpečným situáciám. Podľa prieskumu by namontovanie predného

brzdového svetla na každé desiate motorové vozidlo pomohlo znížiť celkovú nehodovosť na Slovensku o 15 percent. (mm-m)

Objav bomby z 2. svetovej vojny v centre Bratislavy

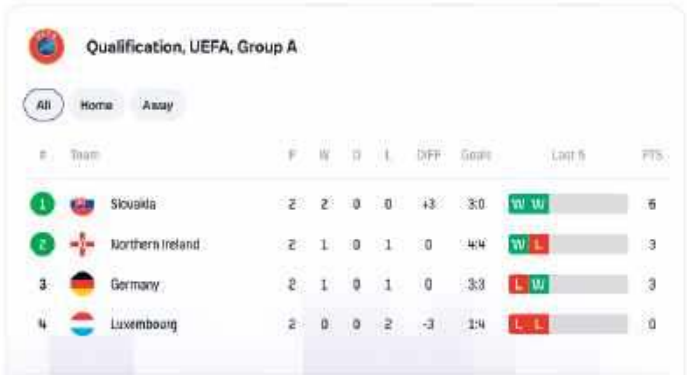
Pri stavebných prácach v centre Bratislavy čakalo na robotníkov nemilé prekvapenie, keď pri výkopoch bola nájdená munícia z obdobia 2. svetovej vojny. V dôsledku toho boli evakuované obytné bloky v okolí, uzavreté cesty vrá-

Foto FB

tane mosta ponad Dunaj i doprava počas dopravnej špičky. Nájdenú muníciu sa podarilo deaktivovať a previezť na určené miesto, kde bola zneškodnená. (mm-m)

Úspešný september slovenskej futbalovej reprezentácie

September bol úspešným mesiacom pre slovenskú futbalovú reprezentáciu, ktorá v kvalifikačných zápasoch na Majstrovstvá sveta 2026 porazila najskôr jednoznačného favorita Nemecko 2:0 a následne aj Luxembursko 0:1. S plným počtom bodov sú tak Slováci momentálne lídrom tabuľky. (mm-m)

eprasa.pl 751f3e119f

Zuzana Martinčeková

Cesta k sebaprijatiu

Vždy, keď sa na seba pozriem, vidím chyby, nedokonalosti a nadobúdam pocit, že som nikdy nebola dosť dobrá. Moje oči prechádzajú po celom tele a zameriavajú sa na každý jeden detail, ktorý by si nie každý všimol. Vráska na čele, ktorá tam svieti, keď sa nedívam. Môj veľký nos, ktorý vidno hlavne zboku. A čo tak moja zaoblená plnšia postava s bruškom?

Hlavou mi ide množstvo myšlienok a pochybností. Netuším, čo skôr vytknúť. Zrkadlo predo mnou mi ukazuje neistotu, úzkosť a nedostatok. Zakaždým, keď mi niekto povie kompliment, poďakujem, no akosi stále vo mne rezonuje štipka neistoty. Štipka neistoty, že tie komplimenty mi dávajú, aby mi neublíži. Keď sa pozerám na ostatné dievčatá, vždy rozmýšľam, čo mi chýba. Prečo nemôžem byť ako ony a mať sa rada? Neriešiť, či mi vidno akné, alebo že mám väčšie brucho. Jednoducho zabudnúť na všetky nedostatky.

Postupne, ako plynul čas, celé ma to prestávalo baviť. Keď som sa postavila pred zrkadlo, snažila som sa nájsť na sebe niečo pozitívne, pekné. Zo začiatku to vôbec nebolo ľahké, neustále ma premáhali negatívne myšlienky, ktoré čakali na mňa hneď za rohom. Ale jedného dňa som si povedala, že sa potrebujem s niekým o tom porozprávať. Možno by mi niekto vedel poradiť a pomôcť. Rozhodla som sa ísť za mojou najlepšou kamarátkou.

„Ahoj, Sabi," povedala som jej s jemným úsmevom na tvári.

„Ahoj, Zuzka, veľmi rada ťa vidím," povedala a objali sme sa.

Sabi vyzerala nádherne, mala takú primeranú postavu, krásne dlhé vlasy a veľmi peknú tvár. Poznali sme sa niekoľko rokov. Vždy si ma vypočula a poskytla mi rady. Čokoľvek sa stalo, boli sme tu jedna pre druhú. Bolo to naozaj skvelé a silné priateľstvo.

„Musím sa s tebou porozprávať. Viem, že to asi bude znieť trápne alebo skôr prehnane, ale mám problém prijať samú seba. Vždy keď sa pozriem do zrkadla, mám pocit, že nie som kompletná," povedala som jej a cítila som, ako sa mi slzy tlačia do očí. Sabi sa na mňa láskavo pozrela a chytila ma za ruku.

„Zuzka, si jedno nádherné, milé, odvážne dievča, ktoré je nápomocné a veselé. Mám ťa rada, takú, aká si. Ale rozumiem, každý z n ás má svoje neistoty. Preto si poďme spolu sadnúť a porozprávať sa o tom."

Sadli sme si na pohodlné kreslá v jej obývačke a ja som jej vyrozprávala všetky svoje obavy a neistoty. Cítila som sa lepšie. Akoby mi padol kameň zo srdca, ktorý ma tam už dlho ťažil. Sabi ma trpezlivo počúvala a občas prikývla.

„Vieš, Zuzka," začala Sabi, keď som dohovorila, „každý z nás má nejaké veci, ktoré by na sebe chcel zmeniť. Či už sú to maličkosti alebo nie. Musíme si však uvedomiť, že naše hodnoty a krása nie sú len v tom, čo vidíme v zrkadle, ani v tom, čo o nás hovoria ostatní. Naša skutočná hodnota je v tom, ako sa správame k druhým, v našich záľubách a v tom, čo nás robí šťastnými." Povzdychla som si a utierala slzy.

„Ale ako sa mám naučiť mať sa rada, keď som si nikdy nebola istá sama sebou?" spýtala som sa.

,,Poďme dnes von a urobme niečo, čo ťa poteší. Čo by si chcela robiť?"

„Vždy som sa chcela ísť najesť do tej novej reštaurácie v meste, no bála som sa, že budem vyzerať hlúpo popritom ako budem jesť," odpovedala som jej.

„Tak poďme tam," povedala Sabi rozhodne.

O niekoľko minút sme prišli do mesta. Ako sme kráčali ulicami, zbadali sme tú reštauráciu a vošli dovnútra. Vyzeralo to tam nádherne a voňalo ešte lepšie.

„Pozri, tam je voľné miesto," ukázala Sabi na príjemný kútik v rohu reštaurácie. Sadli sme si a objednali si každá svoje obľúbené jedlo. Ani sme sa nenazdali a jedlo už bolo tu. Obidve sme jedli a ja som sa snažila uvoľniť. Nemyslieť na to, či sa niekto díva, ako jem alebo nie. Či mi netrčí akné na tvári a možno vlas na hlave. No keď som sa pozrela, všimla som si, že sa nikto nedíva.

„Vidíš?" spýtala sa Sabi. „Nikto si ťa ani len nevšíma a nesúdi, pretože každý má svoje vlastné starosti."

„Máš pravdu," prikývla som a prvýkrát po dlhom čase som sa začala cítiť skutočne uvoľnene.

„Mala som strach z ničoho," povedala som a usmiala som sa na ňu.

„To je úplne v poriadku. Teraz už len pracuj ďalej na sebaprijatí, pokúšaj sa veriť si. A nezabúdaj, že si nádherná presne taká, aká si," povedala Sabi s láskavosťou v očiach.

Po návšteve reštaurácie som sa cítila oveľa lepšie a rozhodla som sa, že každý deň urobím niečo, čo ma bližšie dovedie k sebaláske. Začala som si písať denník, kde som si zapisovala svoje myšlienky a pocity. Každý deň som si zapísala jednu vec, ktorá mi prináša radosť. Moje sebavedomie sa postupne zlepšovalo aj tým, že som chodila pravidelne cvičiť, kde som spoznala nových ľudí. Pri pohľade na svoj odraz v zrkadle som sa viacej usmievala a nehľadala na sebe nedokonalosti, ale silu a jedinečnosť toho, ako vyzerám.

Koniec koncov bola to cesta, ktorou som sa naučila prijímať samu seba. Boli to malé kroky, ktoré viedli k väčším zmenám. Vďaka podpore mojej najlepšej kamarátky Sabi a mojej vlastnej snahy som konečne začala vidieť krásu vo svojej jedinečnosti. Viem, že sebaprijatie je dlhý proces, ale teraz viem, že som na správnej ceste. A to je to najdôležitejšie.

MARTINČEKOVÁ, Z.: Cesta k sebeprijatiu. In: *Mladá slovenská poviedka 2024. Zborník literárnych prác celoštátnej súťaže mladých autorov*. Dolný Kubín : Oravské kultúrne stredisko, 2024, s. 51-53.

eprasa.pl 751f3e119f

Hasiči z Čiernej Hory najlepší

Dňa 14. septembra sa konali v Białke Tatrzańskej okresné športovo-hasičské preteky, ktorých sa zúčastnili družstvá z tatranského okresu. Vo všetkých konkurenciách najlepší výsledok dosiahlo mužské družstvo z Čiernej Hory, ktoré získalo prvé umiestnenie a odnieslo si ocenenia. (aj, foto: FB OSP Czarna Góra)

Tradičná výšivka v Jurgove

U krajanky Anny Mačičakovej v Jurgove sme sa stretli s tradičnou jurgovskou výšivkou, ktorú na obrúskoch z ľanového plátna vyhotovila jej mama Rozália Mačičaková pred mnohými rokmi. Sú to v podstate vzorky, podľa ktorých sa ďalšie generácie učia túto výšivku. Je to cenný

materiál pri vyhotovovaní výšiviek v súčasnosti. Takáto výšivka sa objavuje aj na jurgovskom kroji napr. na rukávoch mužskej košele, na zásterách. Ako sme sa dozvedeli už len niektoré ženy vedia vyhotoviť tento druh výšivky. (aj, foto: A. Kamińska)

Storočnica dobrovoľných hasičov v Harkabúze

V júli oslávil Dobrovoľný hasičský zbor v Harkabúze svoju storočnicu, ktorá zhromaždila hasičov a hostí zo širokého okolia. V súčasnosti hasičská jednotka je zmodernizovaná, má vyškolených a pripravených na zásah dobrovoľníkov z radov dospelých, mládeže a detí. Hasiči sa zúčastňujú obecných akcií a organizujú školenia pre deti. Pred oslavou sa zbor obohatil o zása-

hové vozidlo značky Mercedes Benz Atego. Pri príležitosti stého výročia viacerí hasiči boli ocenení za svoju nezištnú službu v prospech obyvateľov obce a širšieho okolia. Zároveň hasiči poďakovali za ústretovosť obci a ďalším inštitúciám za prejavovanú podporu. (aj, foto: FB OSP Harkabuz)

Začína zálohovanie fliaš a plechoviek v Poľsku

Od 1. októbra začína v Poľsku platiť zálohovací systém v obchodoch. Od tohto dátumu sa bude k nákupu prirátavať záloha, ktorú bude možne si vrátiť pri odovzdaní fľaše buď plechovky do špeciálneho automatu nachádzajúceho sa pri väčších predajniach. Podľa publikovaných informácií za jednu odovzdanú plastovú fľašu o objemom do 3l či plechovku s objemom do 1l je možné získať 0,50 grošov návratnosti, kým za sklenené fľaše s objemom do 1,5 l bude to návratnosť do 1 zlotý. (aj)

Zimné plávanie v Jurgove

Koncom septembra sa stretli v Jurgove nadšenci zimného plávania – ľadové medvede, ktorí vykúpaním sa v rieke Bialke otvorili svoju zimnú sezónu. Zimné plávanie sa stalo populárnym a v poslednej dobe má čoraz viac stúpencov. (aj, foto: FB Jurgów - Nasza wieś)

Šarkany poletovali nad Lapšankou

Na koniec septembra sa v Lapšanke konal piknik so súťažou v púšťaní šarkanov. Tohtoročná sprievodná myšlienka bola môj sen a tá sa odrážala na vlastnoručne vyhotovených šarkanoch. Akcia zhromažďuje deti, mládež a dospelých zo širšieho okolia. Púšťanie šarkanov sa uskutočnilo nad Lapšankou v krásnej tatranskej panoráme. (aj, ilustračné: www.goklapszenizne.pl)

Egenprasa.pl 751f3e119f

Aktivity Slovenského inštitútu vo Varšave

Úspešná séria koncertov Bratislava Hot Serenaders v Poľsku

V dňoch 7.-9. augusta 2025 absolvoval orchester Bratislava Hot Serenaders (BHS) sériu úspešných koncertov v troch poľských mestách. BHS, ktorý sa pod vedením trubkára Juraja Bartoša už od roku 1991 špecializuje na jazzovú hudbu 20. a 30. rokov uplynulého storočia, tvorí pätnásť hudobníkov, dámske vokálne trio Serenaders Sisters a spevák Miloš Stančík. BHS patrí medzi európsku špičku v autentickej interpretácii jazzovej hudby príslušného obdobia, čoho dôkazom sú ocenenia z mnohých medzinárodných festivalov a viacero úspešných umeleckých turné v zahraničí. Všetky aktuálne vystúpenia BHS v Poľsku (7.8. v malebnom prostredí mestského parku v Ostrowe Mazowieckom, 8.8. v rámci 54. ročníka Medzinárodného festivalu tradičného jazzu v Iławe a 9.8. na terase nádherne zrekonštruovaného Paláca Konopackieho v širšom centre Varšavy) sa stretli s pozitívnym ohlasom divákov, ktorí

slovenských umelcov pravidelne odmenili niekoľkominútovým záverečným aplauzom. Úspešný trojdňový umelecký pobyt orchestra Bratislava Hot Serenaders v Poľsku organizačne pripravilo jeho vedenie a Slovenský inštitút vo Varšave, v spolupráci s príslušnými poľskými kultúrnymi inštitúciami.(Ľudmila Miller)

Slovenský deň v Krakove

V pondelok 11. augusta 2025 sa na Hlavnom námestí v Krakove uskutočnil tradičný „Slovenský deň“, ktorý organizačne zabezpečili Slovenský inštitút vo Varšave a zahraničné zastúpenie Slovakia Travel v Poľsku. V šesťhodinovom kultúrno-prezentačnom programe sa na hlavnej scéne i v priľahlých priestoroch predstavili viaceré slovenské hudobné, spevácke a tanečné zoskupenia i sólisti ako aj remeselníci a svoju pestrú ponuku počas celého dňa mali možnosť predviesť aj príslušné inštitúcie, prezentujúce kultúrne, historické i turistické atrakcie a gastronómiu viacerých slovenských regiónov. Slovenský deň v Krakove, ktorý už deviatykrát symbolicky otvoril veľkolepý dvojtýždňový „Medzinárodný veľtrh ľudového umenia“ (tento rok v termíne 11.8.-24.8. to bol už jeho 49. ročník), prilákal na najväčšie poľské námestie stovky domácich i zahraničných návštevníkov centra Malopoľského vojvodstva. Význam organizovania „Slovenského dňa“ v Krakove, ako

aj jeho zaradenia na „čestné miesto“ v kalendári Medzinárodného veľtrhu ľudového umenia (v gestorstve krakovského Centra ľudového umenia IMAGO) a spoluprácu príslušných slovenských a poľských inštitúcií pri jeho príprave i realizácii, vo svojich „otváracích“ príhovoroch, v rôznych obmenách, pripomenuli viceprimátor Krakova Stanislaw Kracik i predstavitelia jednotlivých organizátorských inštitúcií. (Monika Kalinowska)

Finisáž výstavy „Andy Warhol. Dialóg s pop-artom” v Krakove

V Malopoľskom centre vedy (MCV) Cogiteon v Krakove sa v piatok 29. augusta 2025 uskutočnila oficiálna finisáž výstavy „Andy Warhol. Dialóg s pop-artom“, ktorú úvodnými príhovormi k početným zástupcom krakovských inštitúcií i laickej verejnosti, otvorili riaditeľ MCV Kazimierz Koprowski, riaditeľ Múzea moderného umenia A. Warhola v Medzilaborciach Martin Cubjak a riaditeľ Slovenského inštitútu vo Varšave Milan Novotný. Trojmesačný „prechodný pobyt“ v Krakove (30. 5. 2025 – 29. 8. 2025) našlo vyše 100 diel a artefaktov popredného predstaviteľa avantgardy druhej polovice 20. storočia, pochádzajúcich zo zbierok župného múzea v Medzilaborciach. Väčšina z nich pritom v Poľsku nikdy doteraz nebola vystavovaná. Mimoriadne úspešnou súčasťou oficiálnej finisáže predmetnej výstavy bol multimediálny koncert „Andy Warhol – piesne mojej matky Júlie“. V podaní slovenského umeleckého zoskupenia Igor Kucer Emotion Group zazneli viaceré skladby, inšpirované pôvodnými rusínskymi a slovenskými ľudovými piesňami, ktoré vďaka iniciatíve jej slávneho syna v 60-tych rokoch minulého storočia v nahrávacom štúdiu v Pittsburghu naspievala Júlia Zavacká Varcholová (s manželom Andrejom pochádzali z východoslovenskej obce Miková). (Ľudmila Miller)

eprasa.pl 751f3e119f

Zápisník včelára – september

autor | Inga Majeriková

V mesiaci september sa dni postupne krátia, začína sa skôr stmievať. Rána a večery sú chladnejšie, kým dni bývajú ešte teplé. Včely sa pripravujú na zimné obdobie, zbierajú poslednú medovicu či peľ, nektár z jesenných kvetov alebo sladkú šťavu zo zrelého ovocia. Niektoré z nich sa dokonca vyberú na návštevu cudzích úľov, aby si prilepšili na zimu. Včelár má v tomto období na včelnici stále práce vyše hlavy. Kontroluje a dopĺňa zásoby, pričom dodržiava základné opatrenia proti rabovke, preveruje stav plodísk, zisťuje prítomnosť matiek, respektíve vykoná ich výmenu a analyzuje spad klieštika. Koncom septembra nastáva aj ideálny čas na spájanie včelstiev, či odložencov. Keď včelár pri kontrole nájde v plodovom pláste v bunkách robotníc zaviečkované miesta podobné tým, ktoré sa vyskytujú pri trúďom plode, znamená to, že včelstvo má veľký problém a hrozí mu zánik. Kým zdravá výkonná matka kladie neoplodnené vajíčka do trúdích buniek, trúdica alebo trúdokladná matka ich nakladá do buniek robotníc. Výnimočne sa prihodí, že aj zdravé matky nakladú trúdie vajíčka do buniek robotníc, tieto ich však obratom zlikvidujú, pričom dochádza k tzv. medzerovitosti plodu. Aby mohol včelár pomôcť svojim včielkam, musí zistiť, či sa matka zmenila na trúdokladnú alebo či sú v úli trúdice.

Trúdokladná matka

Trúdokladnou sa môže matka stať napríklad pod vplyvom zranenia alebo vo vyššom veku, keď už nemá dostatočné množstvo spermií po oplodňovacích preletoch, prípadne keď nedošlo k jej oplodneniu. Kladie jedno neoplodnené vajíčko do bunky robotnice. Trúdokladnú matku vieme v úli nájsť a odstrániť. Následne ju môžeme nahradiť novou matkou. V prípade, že sa vo včelstve nachádzajú trúdice, situácia je oveľa vážnejšia a zložitejšia.

Trúdice

Keď vo včelstve chýba matka a včely robotnice nemajú otvorený plod, t. j. nedokážu si vychovať novú matku, premenia sa na biologické trúdice, ktorým sa aktivizujú zakrpatené vaječníky a začnú klásť neoplodnené vajíčka, často aj viac vajíčok do jednej bunky. Počet trúdic v úli postupne narastá, následkom čoho môže dôjsť k úplnému zániku včelstva. Z neoplodnených vajíčok, ktoré nakládli sa totiž môžu vyvinúť len trúdy, pričom každá trúdica môže počas života naklásť cca 30 vajíčok. Trúdice, ktoré majú aktivované vaječníky prestávajú vykonávať prácu robotníc, správajú sa ako kráľovné a keďže mladušky v úli nepribúdajú, postupne úľ upadá a pustne. V takto oslabenom včelstve často prebehne rabovka a poslednú ranu mu zvyčajne zasadí vijačka voštinová.

Hrboplod, výsledok „práce“ trúdic

Existuje nejaká šanca na záchranu takto postihnutého včelstva? Na základe skúsenosti z našej včelnice je možné s väčším či menším úspechom aplikovať nasledujúce metódy:

1) **pridanie oplodnenej matky v klietke do včelstva** – takéto pokusy väčšinou zlyhajú, lebo trúdice ju ako konkurentku zabijú. V prípade, že včelár odhalil problém v ranom štádiu, je šanca na záchranu vyššia.

2) **pridanie plástu s otvoreným plodom** – do včelstva vložíme 3-4 plodové plásty s otvoreným plodom. Tieto, podobne ako feromón matky, pôsobia proti vzniku nových trúdic. Včely, ktoré sa vyliahnu, pomôžu posilniť postihnuté včelstvo. Keď si postavia materskú bunku a matka úspešne zvládne oplodňovací prelet, je skoro vyhraté.

Klietka na matky

3) **pridanie nezaviečkovaného matečníka** – je veľká šanca, že si takúto materskú bunku včely zaviečkujú a po vyliahnutí novej matky ju začnú rešpektovať. Trúdice sa postupne vykladú a nakoniec získa nadvládu nová matka. ■

Viete, že...

trúdie mlieko pochádzajúce z trúdích lariev je jedným z najcennejších produktov využívaných v apiterapii? Je to vlastne lepkavá žltá tekutina, ktorú obsahovala včelia bunka, v ktorej žila trúdia larva do siedmeho dňa pred zakuklením. Obsahuje peľ, pergu, vodu a med. Trúdie mlieko pomáha pri anémii, nechutenstve, zvyšuje imunitu, pri mužskej neplodnosti zvyšuje počet spermií, pozitívne pôsobí pri ochoreniach pečene, pomáha onkologickým pacientom podstupujúcich chemoterapiu a rádioterapiu.

eprasa.pl 751f3e119f

Blahoželania

Milí rodičia,
50 rokov spolu – to je niečo!
Za tú dobu zmenilo sa kadečo,
ale na Vašej láske nič.
Prajeme Vám tých rokov ešte veľa.
Buďte jeden druhému oporou,
dobrým spoločníkom na každý deň.
Aby dobrá nálada u Vás stále bola,
vzájomná úcta nikdy nechýbala.
Aby sa Vám naďalej dobre žilo,
ani zdravíčko Vám nechýbalo.
Nech ďalšie roky sú pre Vás vzácne,
buďte pre nás vždy oporou
to je želanie naše.

Blahoprianie k zlatej svadbe zasielajú krajanom **jubilantom Kataríne a Jánovi Kurnatovcom z Kanady**, rodákom z Novej Belej, ktorí 14. septembra slávili 50. výročie sobáša, deti s rodinami a ostatná rodina.

***

Letí k Tebe pozdrav milý,
letí, letí v tejto chvíli.
Motýlik a ružička,
jeden božtek na líčka.

Gratuláciu k narodeninám zasiela **Aničke Kačmarčíkovej z Krempách**, ktorá 10. septembra oslávila krásne 3. narodeniny, krstná mama a ostatná rodina.

***

Človek ani nemá potuchy,
otočí sa a čas uletí,
tak sa dnes stalo,
že 10 rokov vám to dalo.
Desať prekrásnych rokov,
kedy ste urobili
veľa šťastných krokov.
Do ďalších Vám prajeme
svornosť a všetkého hojnosť!

Blahoželanie zasielajú manželom **Kataríne a Damiánovi Gombošovcom z Jurgova**, ktorí oslávili 10. výročie sobáša a Damián 10. septembra dovŕšil 35 rokov, starí rodičia Mária a Sebastián.

***

Milý Pavol Bryja z Novej Belej,
k tvojim krásnym 40. narodeninám Ti
zo srdca prajeme veľa zdravia, šťastia
a životnej pohody. Nech je každý ďalší deň
naplnený radosťou, láskou a úspechmi,
nech Ti rodina a priatelia prinášajú
vždy úsmev na tvár.
Štyridsiatka je len číslo – skutočná mladosť
je v srdci, a Ty ju určite nosíš v sebe.
Všetko najlepšie k tvojim 40-tym narodeninám Ti praje celá rodina!

Len to najkrajšie, čo život môže dať,
chcem Ti pri Tvojom
50-ročnom jubileu zaželať.
Nech slza bolesti Ti tvár nikdy nezmáča,
žiaľ a smútok nech sa Ti chrbtom otáča,
nech len zdravie, šťastie, láska a dobrota,
sú náplňou ďalších rokov Tvojho života.

Blahoželanie zasiela krajanovi **Lucjanovi Bryjovi z Podvlku**, ktorý v auguste oslávil životné jubileum 50. narodeniny, manželka Božena, dcéra Tatiana a syn Samuel.

***

K vzácnemu životnému jubileu
všetko najlepšie,
veľa zdravia, šťastia,
pohody, spokojnosti
a tešíme sa na ďalšie roky
v Tvojej milej spoločnosti.

Narodeninový vinš zasielajú krajanke **Helene Švecovej z Krempách**, ktorá 13. augusta oslávila 60. narodeniny, sestry, švagrovia a celá ostatná rodina.

***

Nech Ti stále slnko svieti
v oknách Tvojho domova,
aj keď mráčik zastrie ho,
zažiari Ti odznova.
Nech Ti život splní, všetky Tvoje nádeje,
nech sa šťastie na Teba denne usmeje,
nech nikdy nespoznáš bolesť ani klam,
to všetko Ti prajeme
k 40. narodeninám.

Narodeninové blahoprianie zasielajú krajanovi **Markovi Kačmarčíkovi z Krempách**, ktorý v auguste oslávil 40. narodeniny, manželka s deťmi, rodičia a brat s rodinou.

***

Je nám veľkým potešením,
želať Ti v deň 50. narodenín,
zdravia, šťastia veľa,
všetko, čo si srdce želá,
veľa lásky, spokojnosti,
v celej ďalšej budúcnosti

Narodeninový vinš zasielajú krajanovi **Andrejovi Kolodejovi z USA**, rodákovi z Novej Belej, ktorý 14. augusta t.r. oslávil 50. narodeniny, rodičia a sestry s rodinami.

***

K narodeninám Ti prajeme
zdravie, lebo je vzácne,
šťastie, lebo je krásne
a lásku, lebo je jej málo.

Blahoželanie k narodeninám zasielajú krajanovi **Vojtechovi Kolodejovi z Novej Belej**, ktorý 14. septembra t.r. oslávil 40 rokov života, rodičia a sestry s rodinami.

eprasa.pl 751f3e119f

Milí rodičia,
k Vášmu 20. výročiu sobáša
Vám zo srdca prajeme,
aby ste boli
jeden druhému oporou,
aby Vaše prstienky,
čo ste si pred rokmi dali,
neboli len ozdobou.
Do ďalších spoločných rokov
Vám prajeme zdravie,
Božie požehnanie
a úsmev v tvári.

Blahoprianie zasielajú manželom **Božene a Lucjanovi Bryjovcom z Podvlku**, ktorí oslávili 20. výročie sobáša, s vďakou Tatiana a Samuel.

***

Milá Danka,
prajeme Ti veľa zdravia,
lebo je vzácne,
veľa šťastia, lebo je krásne,
veľa lásky, lebo je jej málo
a všetko naj,
aby žiť za to stalo.

Blahoprianie zasielame krajanke **Danute Rabianskej z Toronta**, rodáčke z Tribša pri príležitosti jej 65. narodeninám, ktoré oslávila v septembri, mama, synovia, sestry a bratia s rodinami.

***

K životnému jubileu Vám prajeme
náruč plnú kvetov a blahoželaní najviac,
veď čo je šťastie v ľudskom veku,
to je zdravie a nič viac.
Nech radosť a šťastie Vás sprevádza,
zdravíčko nech Vám nechýba,
peniažkov môže byť vrece,
nech nechýba Vám nikdy priateľ,
nech rodina Vás ma nadovšetko rada.
Nech sa všetka starosť zruší,
nech zavládne pokoj vo Vašej duši,
čo bolelo, nech sa zahojí, čo tešilo, nech sa zdvojí.
Šťastný úsmev na tvári, nech sa denne rozžiari.

Blahoprianie k narodeninám zasiela krajanke **Márii Galušovej z Krempách**, ktorá 10. augusta oslávila významné životné jubileum 60 rokov, manžel a deti s rodinami, známy a aj ostatná rodina.

***

Krásne narodeniny chceme Ti priať,
nech máš veľa lásky komu dať,
nech šťastie a úsmev na tvári
Ťa na ceste životom sprevádza,
a keď nebudeš vedieť akou cestou sa dať,
počúvaj svoje srdce, nemusíš sa báť.

Gratuláciu k narodeninám zasielajú krajanke **Eve Kačmarčíkovej z Krempách**, ktorá oslávila v septembri narodeniny, rodičia, svokrovci, krstní rodičia a ostatná rodina.

***

Naša Anička, Tvojim pekným očkám
posielame pozdrav kratučký,
Tvojim nežným ústam božtek sladučký
a k Tvojim 2. narodeninám
len život plný krásy!

Narodeninový vinš zasielajú slečinke **Anne Viktórii Majerčakovej z Novej Belej**, ktorá 4. septembra oslávila krásne 2 roky života, rodičia, starí rodičia, sesternice a bratranci, tety a ujovia.

Letná škola slovenského jazyka SAS

Vdňoch 25. júla až 15. augusta 2025 sa konal v Bratislave 61. ročník Letnej školy slovenského jazyka a kultúry SAS 2025, ktorého sa zúčastnili mnohí záujemcovia o slovenský jazyk a kultúru z celého sveta. Účastníci mali príležitosť získať základy v slovenskom jazyku, buď sa v ňom zdokonaľovať. V rámci programu boli nielen prednášky a rozličné workshopy, ale aj výlety za poznaním krajiny, neformálne stretnutia prospievajúce nadviazaniu nových priateľstiev. Z Krakova zdokonaľovať sa v slovenčine išli Tomáš Kollárik a Michal Dziedzic, ktorým sa jazyk slovenský jazyk páči. Okrem konverzácií v slovenčine sa Michal ochotne

zapojil do workshopu z fotografie, vďaka čomu spoznal bližšie bratislavské ulice a pamiatky. Pár jeho fotografií bolo pripojených k článku. Zasa Tomáš sa venoval tvorivému písaniu, čím sa obohatila jeho slovná zásoba. Letná škola zanechal v nich pekné spomienky. Ďakujú za ústretovosť Spolku Slovákov v Poľsku a za to, že mali možnosť zúčastniť sa 61. ročníka Letnej školy slovenského jazyka organizovaného na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. (aj)

eprasa.pl 751f3e119f

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 24. augusta 2025 zomrela v Jurgove vo veku 57 rokov krajanka

RENATA BIGOSOVÁ

rodená Mirgová

Zosnulá patrila do radu čitateľov časopisu Život. Odišla od nás starostlivá manželka, matka, dcéra, babička, sestra, švagriná a teta. Nech odpočíva v pokoji!

Dňa 29. augusta 2025 zomrela v Jurgove vo veku 90 rokov krajanka

MÁRIA BUTASOVÁ

rodená Šoltýsová

Zosnulá bola verná krajanskému hnutiu a dlhé roky predplácala časopis Život. Odišla od nás starostlivá matka, babička, prababička, teta, svokra a známa. Nech odpočíva v pokoji!

Rodinám zosnulých vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jurgove

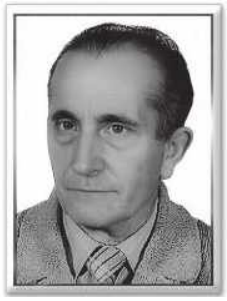
Dňa 3. septembra 2025 zomrel v Jurgove vo veku 91 rokov krajan

ALOJZ ŠOLTYS

Zosnulý bol krajanom, verným a dlhoročným čitateľom časopisu Život. Spolu s manželkou prežili dlhé roky spolu a vychovali dve deti v slovenskom duchu. Syn Janusz, ktorý je farárom v Kacvíne, je absolventom jablonského lýcea. Odišiel od nás starostlivý manžel, otec, dedo, brat, svokor a ujo. Nech odpočíva pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Jurgove a Kacvíne

Dňa 1. septembra 2025 zomrel v Nedeci vo veku 89 rokov krajan

VENDELÍN ŠVIENTY

Patril do radov čitateľov časopisu Život. V minulosti bol baníkom a na dôchodok sa vrátil do rodiska a tu žil. Odišiel od nás dobrý človek, brat, ujo a bratranec. Nech odpočíva v pokoji!

Dňa 6. septembra 2025 zomrela v Nedeci vo veku 90 rokov krajanka

MÁRIA PIONTEKOVÁ

Zosnulá bola vernou krajankou a dlhoročnou čitateľkou časopisu Život. Bola učitelkou slovenského jazyka. Odišla od nás starostlivá matka, babička, prababička, svokra a teta. Nech odpočíva v pokoji!

Rodinám zosnulých vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

MS SSP v Nedeci

Dňa 29. augusta 2025 zomrela v Krempachoch vo veku 81 rokov krajanka

MARIA MRAWCZAKOVÁ

rodená Królczyk

Zosnulá bola dlhoročnou čitateľkou časopisu Život. Odišla od nás starostlivá matka, svokra, babička, prababička, teta, sestra a známa. Nech odpočíva v pokoji!

MS SSP v Krempachoch

Dňa 10. septembra 2025 zomrela v Krempachoch vo veku 80 rokov krajanka

MÁRIA BRYJOVÁ

rodená Lojeková

Zosnulá patrila do radov krajanov a bola dlhoročnou čitateľkou časopisu Život. Absolvovala jablonské lýceum. Pôsobila ako učiteľka na školách v Novej Belej a Krempachoch, kde vzdelávala deti okrem iného v slovenskom jazyku. Zúčastňovala sa kurzov slovenského jazyka a školení pre učiteľov na Slovensku. Odišla od nás starostlivá matka, babička, svokra, prababička, teta, sestra a známa.

Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme úprimnú sústrasť.

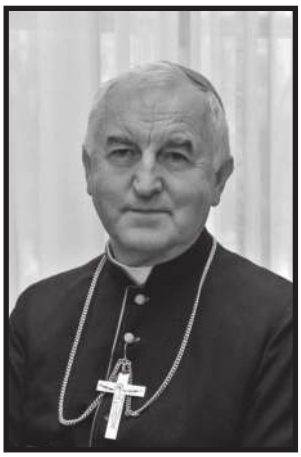
MS SSP v Krempachoch, ÚV SSP a redakcia Život

Za biskupom Jánom Szkodoňom

Dňa 3. septembra tohto roku sa do farského kostola sv. Anny v Chyžnom zišli mnohí kňazi, biskupi, rechonlíci, veriaci a krajania z Oravy, aby sa rozlúčili so zosnulým biskupom Jánom Szkodoňom, rodákom z Chyžného. Smútočné obrady viedol kardinál Stanisław Dziwisz, ktorý vyzdvihol úprimný a blízky vzťah zosnulého s jeho rodným krajom Oravou: *„Táto zem ťa zrodila, z nej si sa*

eprasa.pl 751f3e119f

pred rokmi vydal, aby si sa ujal služby v cirkvi. Dnes, tá zem ťa opäť prijíma späť. Vraciaš sa do svojej rodiny, farnosti a milovanej Oravy, ktorú si vždy nosil vo svojom srdci a aj k bratskému slovenskému národu".

Po zádušnej svätej omši boli v súlade s poslednou vôľou zosnulého jeho pozostatky uložené na miestnom cintoríne. Na poslednej ceste sprevádzala zosnulého rodina, známi, priatelia z celej Oravy a spolubratia v kňazstve.

Biskup Ján Szkodoň sa narodil 19. decembra 1946 roku v Chyžnom. Slovenskú základnú školu absolvoval v rodisku, potom bol študentom jablonského lýcea. Po maturite sa rozhodol pre kňazské povolanie a študoval v kňazskom seminári v Krakove, bol v roku 1970 vysvätený za kňaza vtedajším kardinálom Karolom Wojtyłom. Pôsobil ako kaplán vo viacerých farnostiach a neskôr začal študovať na Katolíckej univerzite v Lubline, kde obhájil doktorát z pastoračnej teológie. V roku 1988 ho pápež Ján Pavol II. vymenoval za pomocného biskupa krakovskej arcidiecézy. Ako svoje biskupské heslo prijal slová „Dominus Ipse faciet" („Pán, bude konať sám"). Pôsobil okrem iného aj v mnohých výboroch Konferencie biskupov Poľska.

Prednášal na Pápežskej teologickej univerzite v Krakove. Vo voľnom čase maľoval krajinky a biblické výjavy, ktoré vystavoval na výstavách a zároveň písal básne, ktoré aj vyšli v knižnej podobe. Bol čitateľom časopisu Život.

V roku 2022 odišiel do dôchodku a posledné roky strávil v ústraní na modlitbe. Zomrel 28. augusta 2025 v 56 roku kňazstva v Krakove. Mal 78 rokov. Nech odpočíva v pokoji! (gf)

Slovenské sv. omše v nedeľu a sviatky na Spiši a Orave

Nová Belá - farnosť sv. Kataríny Alexandrijskej o 11.00 hod.
Krempachy - farnosť sv. Martina o 10.30 hod.
Nedeca - farnosť sv. Bartolomeja o 7.30 hod.
Kacvín - farnosť Všetkých Svätých o 9.15 hod.
Jurgov - farnosť sv. Sebastiána o 11.00 hod.
Vyšné Lapše - farnosť sv. Petra a Pavla o 7.00 hod.
Jablonka - farnosť Premenenia Pána o 16.00 hod.
Spišská Stará Ves - farnosť Nanebovzatia Panny Márie o 8.00 a 11.00 hod.
Veľká Franková - farnosť sv. Mikuláša o 9.30 hod. a filiálka Malá Franková o 8.00 hod.
Ždiar - farnosť Navštívenia Panny Márie o 7.45 hod. a 9.30 hod., filiálka Tatranská Javorina - kostolík sv. Anny o 11.00 hod.
Trstená - farnosť sv. Martina o 7.00, 8.30 a 10.30 hod.
Bobrov - farnosť sv. Jakuba o 8.00 a 10.30 hod.

DAR SRDCA

Do našej akcie Dar srdca sa zapojila **krajanka Anna Pastušeková z Kacvína**, žijúca v USA sumou 400 PLN pre potreby MS SSP v Kacvíne, **krajanka Katarína Molitorisová z Kacvína** sumou 100 EUR pre potreby Spolku Slovákov a **krajan Ján Kurnat z USA**, rodák z Novej Belej sumou 200 USD pre potreby Spolku Slovákov.

Všetkým darcom srdečne ďakujeme!

Ktokoľvek by chcel podporiť náš Spolok, môže prispievať na adresu: Towarzystwo Słowaków w Polsce, ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków. Nr konta: BNP PARIBAS 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001.

Milí čitatelia,

Prinášame Vám možnosť kúpiť svojím blízkym predplatné Života formou darčekovej poukážky. Jej hodnota bude závisieť od druhu predplatného. Potešte svojich blízkych, priateľov práve predplatením Života!

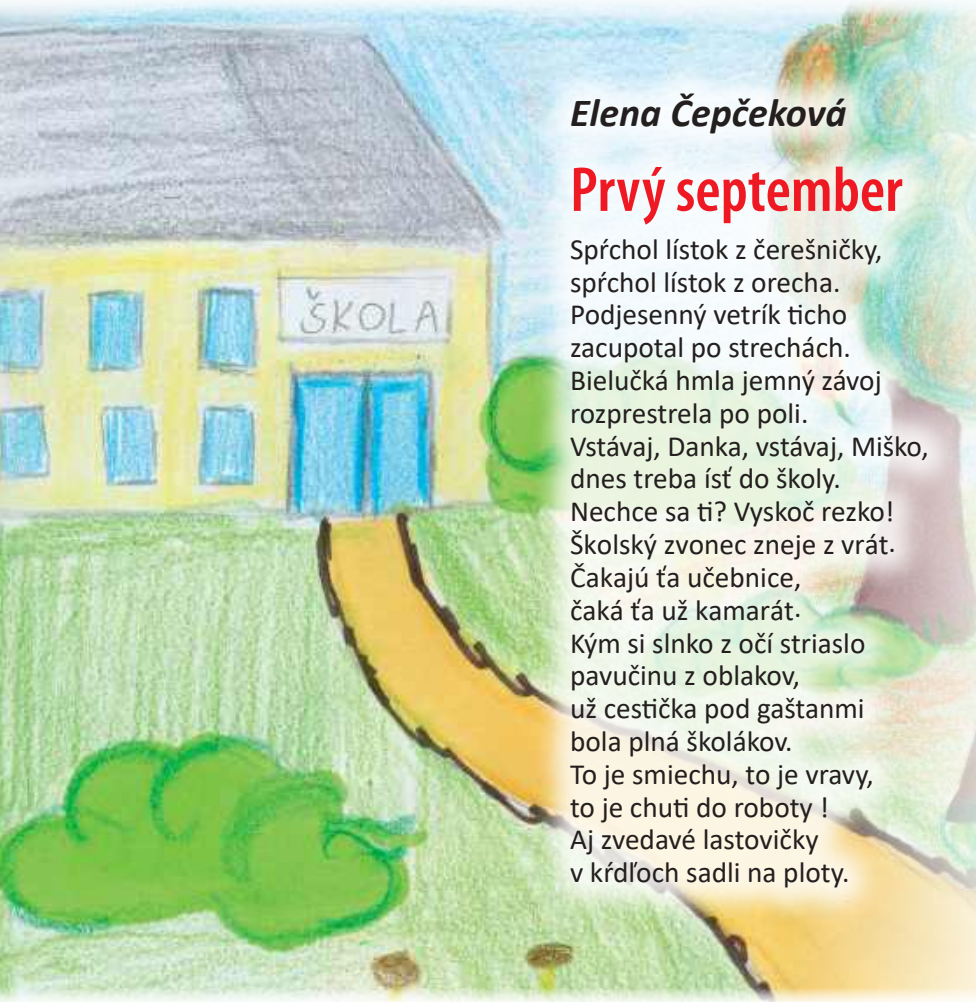
ZÁUJEMCOVIA O DARČEKOVÝ POUKAZ SA MÔŽU HLÁSIŤ NA e-mail: zivot@tsp.org.pl alebo na telefónnom čísle 12/633 36 88 prípadne uhradiť na číslo účtu:

BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK

s poznámkou:
„Darčeková poukážka na predplatné Života 2025/26"

eprasa.pl 751f3e119f

Milé deti, nakreslíte nám, ako vyzerá vaše okolie na jeseň. Svoje kresby nám pošlite do redakcie a jedného z vás odmeníme peknou slovenskou knihou. V septembri sme odmenili Filipa Kromku.

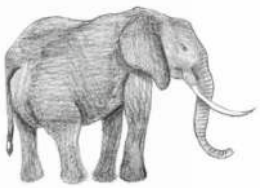
Elena Čepčeková

Prvý september

Spŕchol lístok z čerešničky,
spŕchol lístok z orecha.
Podjesenný vetrík ticho
zacupotal po strechách.
Bielučká hmla jemný závoj
rozprestrela po poli.
Vstávaj, Danka, vstávaj, Miško,
dnes treba ísť do školy.
Nechce sa ti? Vyskoč rezko!
Školský zvonec zneje z vrát.
Čakajú ťa učebnice,
čaká ťa už kamarát.
Kým si slnko z očí striaslo
pavučinu z oblakov,
už cestička pod gaštanmi
bola plná školákov.
To je smiechu, to je vravy,
to je chuti do roboty !
Aj zvedavé lastovičky
v kŕdľoch sadli na ploty.

Uhádnete kto som?

Veľké uši, dlhý nos, nie som žiadny horenos. Ťažko ma tu nájdete, bývam totiž v Afrike. Kto som?

Slon

Môžete ma napĺňať horúcim aj ľadovým, ale všetko znesiem. Čo som?

Hrnček

Čo vám pomôže vidieť cez každú stenu?

Okno

Nie som živá, ale mám päť prstov. Kto som?

Rukavica

Ľudia ma kupujú, aby sa najedli, ale nikdy ma nezjedia. Čo som?

Tanier

Kto rozosmeje princeznú?

Janka N.

V jednom krásnom kráľovstve žila princezná menom Amélia. Mala všetko, čo si mohla priať – nádherné šaty, palác plný pokladov a lásku svojich rodičov. Napriek tomu však bola smutná. Každý deň sa pozerala z okna svojej veže a v srdci cítila prázdnotu.

Ilustrácie: KJ&EJ

„Prečo som taká smutná?“ pýtala sa často sama seba. Nikto nevedel, ako jej pomôcť, lebo princezná sa nikdy nesmiala – ani len nezahlásila smiech.

Jedného dňa prišiel do kráľovstva cirkus. Medzi klaunmi bol malý chlapec menom Filip, ktorý vedel rozosmiať každého svojím veselým tancom a bláznivými kúskami. Keď sa dozvedel o smutnej princeznej, rozhodol sa, že ju rozosmeje.

Filip prišiel k zámku a poprosil, či môže princeznej ukázať svoje kúzla. Amélia súhlasila, no stále bola veľmi vážna. Filip začal tancovať, robiť grimasy a rozprávať smiešne príbehy. Najprv princezná iba sledovala, no postupne sa jej kútiky úst začali dvíhať.

Nakoniec sa Amélia rozosmiala tak nahlas, že sa celý zámok rozozvučal smiechom. Bola to prvá radosť, ktorú pocítila po veľmi dlhom čase.

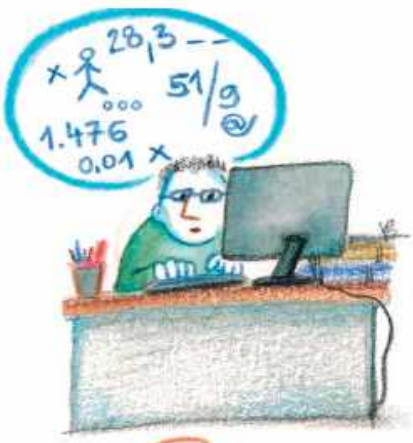
„Ďakujem ti, Filip,“ povedala. „Tvoj smiech mi priniesol svetlo do srdca.“

Filip zostal v kráľovstve a každý deň prinášal princeznej nové dôvody na úsmev. Amélia pochopila, že niekedy stačí len jeden malý človek a veľký smiech, aby sa smútok premenil na radosť.

A tak sa z princeznej stala najšťastnejšia dievčina v celom kráľovstve. (Zdroj: www.rozpravkozem.sk)

eprasa.pl 751f3e119f

POVOLANIE
zawód

úradník urzędnik
úradníčka urzędniczka

herec aktor
herečka aktorka

kaderník fryzjer
kaderníčka fryzjerka
učiteľka nauczycielka
učiteľ nauczyciel

kuchár kucharz
kuchárka kucharka

cukrár cukiernik
cukrárka cukierniczka

upratovačka sprzątaczka

smetiar śmieciarz
murár murarz

kňaz ksiądz

eprasa.pl 751f3e119f

BYD Seal 6 DM-i

Foto: zdroj internet

Je to klasické kombi, ktoré vyšlo na trh z dielne čínskej automobilky. Na európskom trhu sa objavilo v septembri. Ako uvádza výrobca naplno natankované prejde až 1 350 kilometrov. Základný model ponúka systémový výkon na úrovni 135 kW (184 k) kombinovaný s 10 kWh batériou, ktorá zabezpečí dojazd na úrovni 50 kilometrov. Rýchlosť nabíjania nebola výrobcom uvedená.

Druhý stupeň vybavenia s označením Comfort Lite poskytne systémový výkon na úrovni 156 kW (212 k) a batériu s kapacitou 19 kWH, ktorá by v tichom režime mala docestovať na vzdialenosť 100 kilometrov a tento model je vybavený aj rýchlonabíjaním s maximálnym výkonom 26 kW. To by malo stačiť na to, aby sa vozidlo z 30 percent kapacity nabilo na 80 percent za 23 minút.

Jazda vozidlom je plynulá a dokonca aj tichá. Dynamika je uspokojivá z 0 na 100 km/h zrýchli automobil z 9 sekúnd, ako aj ochota motora potiahnuť auto až na 180 km/h, čo poteší. Podvozok je komfortný a spolupracuje s vodičom pričom aj stabilizačný systém je nastavený tak, aby spolupracoval s vonkajšími poveternostnými podmienkami a neprekážal v jazde.

Interiér ma dva displeje, čo je dnes štandardná objednávka automobilového priemyslu. Takže absolútnu väčšinu funkcií ovládate na dotykovom displeji infotainmentu. Ten môže mať uhlopriečku 12,8, alebo až 15,6 palcov. Digitálne prístroje majú uhlopriečku 8,8 palcov. Menu je skopírované z iPhonov a nechýba ani prepojenie so smartfónom, ktorý nahradí aj kľúč, toto pripojenie môžete zdieľať s viacerými osobami. Volant je priemerom skôr menší, multifunkčný s klasickými tlačidlami. Podobne aj sedadlá sú komfortné, na zadných sedadlách je dostatok priestoru aj pre dospelých, batožinový priestor má základný objem 500 litrov a sklopením sedadiel dosiahnete až 1 750 litrov. ■

Zuzka varí: z kuchyne starej matere

FAŠÍRKY PEČENÉ V RÚRE

Ilustračné foto: zdroj internet

Ingrediencie:
300 g bravčového mäsa
200 g hovädzieho mäsa
2 stredne veľké zemiaky
1 cibuľa
2 vajcia
soľ
mleté čierne korenie
2 – 3 strúčiky cesnaku
petržlenová vňať
tymian
strúhanka

Pracovný postup: Obidva druhy mäsa zomeľte a vložte do misky, posoľte, pridajte korenie, nadrobno nakrájanú cibuľu, pokrájanú petržlenovú vňať, tymian, prelisovaný cesnak a vajíčka. Na strúhadle nastrúhajte zemiaky, jemne vyžmýkajte a pridajte do zmesi. Zmes dlhšie premiešavajte, aby sa suroviny dobre spojili a mäso prevzdušnilo. V prípade, že je zmes riedka, môžete pridať trochu strúhanky. Potom nechajte prikrytú zmes odležať v chladničke na pol hodinu. Namočte si ruky do studenej vody a vytvorte guľky. Obaľte ich v strúhanke alebo v na jemno zomletých ovsených vločkách. Plech vysteľte papierom na pečenie, ktorý potrite olejom. Poukladajte fašírky a opäť potrite olejom. Plech vložte do rúry vyhriatej na 200 °C a pečte okolo 25 – 30 minút v závislosti od vašej rúry. V priebehu pečenia fašírky otočte. Odporúčame podávať ich so zemiakovou kašou a kyslou uhorkou. ■

eprasa.pl 751f3e119f

Šport na Spiši a Orave

autor | Milica Majeriková-Molitoris

FUTBAL

Limanova: Oblastná trieda

Prvú prehru sezóny zaknihovali hráči **Babia Góra Lipnica Wielka** na ihrisku *AKS Ujanowice*, ktorému podľahli 4:1. O jediný presný zásah sa postaral Bukowiec. V ďalšom dueli deklasovali *Zalesianku Zalesie* 10:0, keď až 5x presne mieril Łatka, 2x sa trafil Stołowski a po jednom góle pridali Skawski, Gogolak a W. Szczerba. Potom opätovne zaznamenali prehru na ihrisku *KS Wierchy Rabka-Zdrój* 0:3, no následne porazili gólmi Lacha, Michałczaka, Gogolaka a Szczerbu *LKS Jodłownik* 4:2. Ďalšie vysoké víťazstvo 7:0 zaknihovali na ihrisku *LKS Wiatr Ludźmierz*. Po dva presné zásahy zaznamenali Łatka a Michałczak, po jednom Zubrzycki, Szczerba a Wziątek. V dobrom výkone pokračovali aj v nasledujúcom vyrovnanom dueli s *Lubań Tylmanowa* a po góloch Łatku, Skawského a Jagielského zvíťazili 3:2. Momentálne im patrí výborné 2. miesto.

Futbalisti **Orawy Jabłonka** si v polovici augusta na domácom ihrisku poradili s *LKS Wiatr Ludźmierz*, nad ktorým zvíťazili gólmi Styrułu a Suwadu 2:1. Skvelý výkon následne podali na pôde *Lubań Tylmanowa*, ktorý zdolali gólmi Suwadu, Kowalczyka, Oskwareka a Rysia 0:4. Ďalšie víťazstvo 1:2 si odniesli z ihriska *LKS Orkan Raba Wyżna*, keď dva góly vsietili Gjadła a Oskwarek. Prvú tesnú prehru 2:1 zaknihovali na pôde *Huraganu Waksmund*. O jediný presný zásah Oravcov postaral striedajúci Czarnota. Koncom augusta hrali Jablončania na domácej pôde s *KS Zakopane*, s ktorým vďaka dvom presným zásahom Styrułu remizovali 2:2. Potom však zaznamenali vysokú prehru 6:1 na ihrisku *NKP Podhale Nowy Targ II* a následne aj na pôde *Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II* 3:0. Jediný gól v týchto zápasoch zaznamenal Styrula. Jablončania sa tak pohybujú v strede tabuľky na 8. mieste.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	NKP Podhale Nowy Targ II	8	6	2	0	20
2.	**Babia Góra Lipnica Wielka**	**8**	**6**	**1**	**1**	**19**
3.	Harnaś Tymbark	8	5	2	1	17
4.	Lubań Maniowy-Zapora Kluszkowce II	8	5	1	2	16
5.	Huragan Waksmund	8	4	2	2	14
6.	LKS Orkan Raba Wyżna	9	4	1	4	13
7.	LKS Jodłownik	7	4	1	2	13
8.	**Orawa Jabłonka**	**9**	**3**	**3**	**3**	**12**
9.	KS Zakopane	8	3	2	3	11
10.	Lubań Tylmanowa	9	3	2	4	11
11.	AKS Ujanowice	9	3	2	4	11
12.	Gorce Kamienica	9	2	1	6	7
13.	Zalesianka Zalesie	8	2	0	6	6
14.	KS Wierchy Rabka-Zdrój	7	1	0	6	3
15.	LKS Wiatr Ludźmierz	9	1	0	8	3

Podhalanska: Trieda A

V treťom kole Podhalianskej Triedy A sa odohralo spišské derby medzi **GKS Łapsze Niżne** a **Granit Czarna Góra**, z ktorého vyšli lepšie Čiernohorci a zvíťazili gólmi Kiernoziaka a Sołtysa 0:2. Prvý menovaný sa pričinil o víťazstvo i v ďalšom zápase proti súperovi *Sokolica Krościenko nad Dunajcem*, ktorému vsietil dva góly. V druhom polčase pridal ďalší presný zásah Waksmański a Spišiaci vyhrali 3:0. Vyrovnaný zápas odohrali Čiernohorci na ihrisku *Unia Naprawa*, odkiaľ si odniesli remízu 1:1 a po remíze 2:2 si body podelili aj v domácom zápase s *Wiatra Białka Tatrzańska II*. O presný zásah v prvom dueli sa postaral D. Maryniarczyk, v druhom Wojeński a M. Sarna. Následne na ihrisku *KS Luboń Skomielna Biała* prehrali najtesnejším rozdielom 1:0 a momentálne sú na 8. mieste.

Hráčom **GKS Łapsze Niżne** sa zatiaľ veľmi nedarí. V zápase so *Zawratom Bukowina Tatrzańska* nedokázali streliť gól a prehrali vysoko 5:0. Následne na domácej pôde vsietili do brány súpera *Skawianin Skawa* dva góly, no keďže nedokázali využiť ďalšie početné šance, prehrali 2:5. Na prvý septembrový zápas s *Czarni Czarny Dunajec* sa Nižnolapšania nedostavili v stanovenom termíne a zapísali si kontumačnú prehru. Bez jediného získaného bodu im tak patrí posledné miesto.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Skalni Zaskale	7	6	0	1	18
2.	Zawrat Bukowina Tatrzańska	7	5	1	1	16
3.	Gronik Gronków	7	5	0	2	15
4.	Czarni Czarny Dunajec	7	4	2	1	14
5.	Bór Dębno	7	4	1	2	13
6.	Skawianin Skawa	7	4	1	2	13
7.	KS Luboń Skomielna Biała	6	4	0	2	12
8.	**Granit Czarna Góra**	**7**	**3**	**2**	**2**	**11**
9.	Lawina Spytkowice	7	3	1	3	10
10.	Jarmuta Szczawnica	7	2	3	2	9
11.	Unia Naprawa	6	0	1	5	1
12.	Wiatra Białka Tatrzańska II	6	0	1	5	1
13.	Sokolica Krościenko nad Dunajcem	6	0	1	5	1
14.	**GKS Łapsze Niżne**	**7**	**0**	**0**	**7**	**0**

Podhalanska: Trieda B 1. skupina

Počas posledného augustového dňa sa odohrali prvé zápasy oboch skupín Podhalanskej Triedy B. V prvej skupine futbalisti **Orawy Jabłonka II** odohrali prvý duel na ihrisku *Lokomotiv Chabówka*, ktorému podľahli 4:2. Následne odohrali oravské derby s *For Fun Lipnica Wielka* a opätovne zaknihovali prehru 3:2, rovnako ako aj v treťom dueli na ihrisku *AP Wisła Czarny Dunajec II* 7:1. Bez získaného bodu im patrí predposledné, 9. miesto. Hráči **For Fun Lipnica Wielka** vstúpili do sezóny víťazstvom nad *Skałkou Rogożnik/Stare Bystre* 0:3 Po víťazstve nad Jablončanmi následne podľahli *Janosiku Sieniawa* 2:1 a momentálne sú so šiestimi bodmi na 4. mieste.

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Wisła Czarny Dunajec II	3	3	0	0	9
2.	Janosik Sieniawa	3	3	0	0	9
3.	Jordan Jordanów II	3	2	1	0	7
4.	**For Fun Lipnica Wielka**	**3**	**2**	**0**	**1**	**6**
5.	Skałka Rogożnik	4	2	0	2	6
6.	KS Chabówka	3	1	1	1	4
7.	Podgórki Krauszów	4	1	0	3	3
8.	Delta Pieniążkowice	3	1	0	2	3
9.	**Orawa Jabłonka II**	**3**	**0**	**0**	**3**	**0**
10.	Szarotka Rokiciny Podh.	3	0	0	3	0

Podhalanska: Trieda B 2. skupina

V druhej skupine sa zatiaľ lepšie darí futbalistom **Spisz Krempachy**, ktorí v prvom zápase zdolali na domácom ihrisku *Spływ Sromowce Wyżne* 6:1. V druhom dueli síce podľahli *Wierchy Lasek* tesne 3:2, no následne porazili *Przełęcz Łopuszna* 4:3, a tak sú momentálne na peknom 2. mieste. Hráči **Łęgi Nowa Biała** vstúpili do novej sezóny vysokou prehrou s *Gorc Ochotnica* 6:0, remízou s *KS Zakopane II* 1:1 a ďalšou prehrou s *Lepietnicou Klikuszowa* 3:0. Bez jediného bodu sú zatiaľ na poslednom, 10. mieste. ■

P.č.	Futbalový klub	Z	V	R	P	B
1.	Gorc Ochotnica	3	2	1	0	7
2.	**Spisz Krempachy**	**3**	**2**	**0**	**1**	**6**
3.	Lepietnica Klikuszowa	3	2	0	1	6
4.	Biali Biały Dunajec	3	2	0	1	6
5.	Dunajec Ostrowsko	3	1	1	1	4
6.	Wierchy Lasek	3	1	1	1	4
7.	KS Zakopane II	3	1	1	1	4
8.	Spływ Sromowce Wyżne	3	1	0	2	3
9.	Przełęcz Łopuszna	3	0	1	2	1
10.	**Łęgi Nowa Biała**	**3**	**0**	**1**	**2**	**1**

eprasa.pl 751f3e119f

Skrzyp polny

Skrzyp polny (Equisetum arvense L.) to wieloletnia bylina, rośnie głównie na glebach wilgotnych i kwaśnych. Nazywany bywa: chwoszcz, jodełka, koński ogon. Występuje w całej Europie z wyjątkiem wysp śródziemnomorskich; w Polsce pospolity na niżu i w dolnych partiach gór. Dochodzi do 40 cm wysokości; posiada dwa rodzaje pędów: wiosenne pędy zarodnikowe koloru brunatnego oraz pędy letnie, zielone i okółkowo rozgałęzione.

Dawniej ze skrzypu otrzymywano żółty barwnik oraz wykorzystywano go do czyszczenia i polerowania garnków, patelni, drewnianych podłóg i wyrobów metalowych. Dziś poleruje się nim instrumenty muzyczne, a sproszkowany skrzyp jest stosowany w weterynarii do posypywania ran i wrzodów u zwierząt. Wyciągi ze skrzypu służą do produkcji kosmetyków pielęgnujących i wzmacniających skórę, w tym tłustą i łojotokową oraz włosy i paznokcie jak: szampony, odżywki, kremy, toniki, liotony czy maseczki. Gnojówka ze skrzypu może być stosowana w ogrodzie jako naturalny środek ochrony roślin.

Skrzyp wyróżnia się wysoką zawartością wielu aktywnych związków, głównym jest krzemionka i inne związki krzemu. Oprócz tego zawiera: alkaloidy, saponiny, flawonoidy, kwasy organiczne, witaminę C, białko oraz potas, wapń, mangan, kobalt, fosfor i siarkę. Dzięki temu stanowi surowiec zielarski o szerokim zastosowaniu. Zielone pędy (10-15 cm nad ziemią) należy zbierać od lipca do połowy września, wysuszyć i przechowywać w papierowych torbach.

Działanie skrzypu polnego:
- moczopędne i przeciwobrzękowe; wspomaga usuwanie nadmiaru wody z organizmu, łagodzi infekcje dróg moczowych i pęcherza, zapobiega powstawaniu kamieni moczowych;
- przeciwzapalne i przeciwkrwotoczne;
- przy zaburzeniach przemiany materii, chorobach wątroby i skóry;
- oczyszcza i odtruwa;
- przeciwbólowe (bóle artretyczne i nerwobóle);
- obniża ciśnienie tętnicze krwi;
- wzmacnia tkankę kostną i łączną oraz stawy;
- przyspiesza gojenie ran i drobnych urazów oraz regenerację skóry;
- wzmacnia układ immunologiczny;
- reguluje przepuszczalność ścian naczyń krwionośnych, zapobiega ich pękaniu i utrudnia odkładanie się w nich tłuszczu, co zapobiega miażdżycy;
- zwiększa ilość erytrocytów i hemoglobiny we krwi;
- uzupełnia niedobory mikroelementów, szczególnie dobrze przyswajalnej krzemionki, która jest niezbędna do utrzymywania prawidłowej elastyczności skóry, błon śluzowych i tkanki łącznej. Zalecane u osób starszych, ponieważ krzemionki w organizmie ubywa wraz z wiekiem.

Specyfiki na bazie skrzypu polnego do przygotowania samodzielnie:
- macerat wodny: 100-150 g świeżego lub suchego ziela zalać w garnku 2 l letniej, przegotowanej wody i odstawić pod przykryciem na dobę:
a/ przecedzić; można pić w celu uzupełnienia niedoboru krzemu lub wykorzystać do przygotowania naparu lub wywaru;
b/ doprowadzić do wrzenia na małym ogniu i odstawić do wystygnięcia; przecedzić; można stosować wewnętrznie lub zewnętrznie;
- macerat olejowy: świeży skrzyp zalać w słoju olejem słonecznikowym i pozostawić w nasłonecznionym miejscu przez 2 tygodnie, przecedzić; stosować do olejowania skóry i włosów, do okładów na stłuczenia oraz do masażu;
- napar: łyżkę suszu zalać szklanką wrzątku na 15-20 min.; pić jako herbatkę lub leczniczo 2-3 x dziennie między posiłkami; do płukania jamy ustnej przy zapaleniu dziąseł;
- wywar: łyżkę suszu zalać szklanką zimnej wody/maceratu, doprowadzić do wrzenia i gotować na małym ogniu 10-15 min.; pić j.w.

Macerat, napar i wywar można wykorzystać do przygotowania:
- kąpieli; napar lub wywar ze 100 g skrzypu, przecedzić i wlać do wanny. Ujędrnia i wzmacnia skórę, regeneruje naskórek. Można moczyć nogi przy nadmiernej potliwości, infekcjach paznokci i grzybicy stóp;
- płukanki do włosów: po umyciu i spłukaniu włosów polewać głowę przez kilka minut;
- wcierki do włosów: do 100 ml płynu dodać odrobinę czystego alkoholu; kilka godzin przed myciem wetrzeć płyn w skórę głowy. Wzmacnia cebulki, przyspiesza porost włosów i zapobiega ich wypadaniu;
- toniku: wymieszać z gliceryną w proporcji 4:1; dodać kilka kropli witaminy E lub A+E oraz olejku eterycznego lawendowego do skóry dojrzałej, zmęczonej lub z drzewa herbacianego/cytrynowego do tłustej cery;
- szamponu: wymieszać z szarym mydłem w płynie w proporcji 1:5; dodać po 10 kropli witaminy E i lawendowego/cytrynowego olejku eterycznego. W przypadku włosów przetłuszczających się olejku z drzewa herbacianego, a przy wypadających rozmarynowego;
- liotonu: do 100 ml płynu dodać 5 ml czystego alkoholu i 10 ml octu jabłkowego; na obrzęki, do przemywania ran i owrzodzeń;

Roztwory krzemionki ze skrzypu polnego stosowane wewnętrznie łatwo się wchłaniają, a ich nadmiar jest wydalany z moczem. Mimo to należy zachować środki ostrożności:
- nie stosować przy uczuleniu na skrzyp;
- przy chorobach przewlekłych i podczas przyjmowania leków skonsultować z lekarzem;
- nie podawać małym dzieciom, kobietom w ciąży i karmiącym;
- przy długotrwałym stosowaniu przyjmować witaminę B1 i potas, które skrzyp wypłukuje z organizmu. AS

Żadna terapia naturalna ani suplementacja nie zastępuje porady i leczenia u specjalisty, może stanowić jedynie uzupełnienie terapii konwencjonalnych. Alergicy oraz kobiety w ciąży i karmiące mogą stosować zioła i suplementy po konsultacji z lekarzem.

eprasa.pl 751f3e119f

Nowinki w ochronie zdrowia w Polsce, zmiany w 2025 roku?

Zmiany w ochronie zdrowia, które miały miejsce w 2025 roku, są istotnym krokiem w kierunku ulepszania dostępności do opieki medycznej i wprowadzania nowych technologii. Co czeka pacjentów w Polsce w drugiej połowie roku?

1. Obowiązkowe szczepienia w wybranych sektorach

Od września 2025 roku wprowadzono obowiązek szczepienia przeciw COVID-19 oraz grypie w określonych sektorach zawodowych. Szczepienia będą obowiązkowe dla osób pracujących w sektorze medycznym, w tym dla lekarzy, pielęgniarek i pracowników szpitali, a także dla osób zatrudnionych w branży spożywczej. Zgodnie z nowymi przepisami, osoby, które odmówią przyjęcia szczepienia, mogą zostać przeniesione do innych obowiązków lub nawet stracić pracę. Obowiązkowe szczepienia mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa zarówno pracowników, jak i pacjentów w związku z rosnącą liczbą zachorowań na grypę i COVID-19. To także sposób na zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób w środowisku pracy.

2. Zwiększenie dostępności rehabilitacji: Nowe przepisy od września

Od września 2025 roku pacjenci, którzy przeszli operacje ortopedyczne lub cierpią na przewlekłe choroby mięśniowo-szkieletowe, mogą liczyć na większą dostępność usług rehabilitacyjnych w ramach NFZ. Zmiany obejmują także refundację zabiegów rehabilitacyjnych dla osób powyżej 55. roku życia. Osoby, które potrzebują rehabilitacji po operacjach lub urazach, będą mogły łatwiej uzyskać dostęp do refundowanej rehabilitacji, co z pewnością poprawi ich komfort życia oraz pomoże w szybszym powrocie do pełnej sprawności.

3. Teleporady i dostęp do specjalistów: Nowe możliwości

Na początku września 2025 roku wprowadzono rozszerzenie zakresu telemedycyny, umożliwiając pacjentom dostęp do specjalistów online w ramach NFZ. Teleporady obejmują teraz także takie specjalności jak kardiologia, neurologia i pulmonologia. Dzięki tym zmianom pacjenci mogą teraz umówić się na konsultacje online z lekarzami specjalistami, bez konieczności osobistego stawiania się w gabinecie. To oznacza większy dostęp do opieki zdrowotnej, zwłaszcza w przypadku osób mieszkających w mniejszych miejscowościach lub tych, które mają ograniczoną mobilność.

Nowe przepisy w polskim systemie ochrony zdrowia, które weszły w życie w drugiej połowie 2025 roku, mają na celu zwiększenie dostępności do opieki medycznej, wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań, takich jak telemedycyna oraz zapewnienie lepszej ochrony zdrowia publicznego dzięki obowiązkowym szczepieniom. Zmiany te są krokiem w stronę bardziej efektywnego systemu ochrony zdrowia, w którym pacjenci będą mogli szybciej skorzystać z opieki i mieć większą kontrolę nad swoim leczeniem.

Źródła: www.gov.pl/web/zdrowie, www.nfz.gov.pl, www.rpp.gov.pl, www.medonet.pl, www.rynekzdrowia.pl

Zmiany w przepisach drogowych, co się zmienia na drogach?

Rok 2025 przyniósł poważne zmiany w przepisach drogowych. Zwiększenie mandatów, nowoczesne technologie na drogach i zaostrzenie kar to tylko niektóre z najnowszych zmian. Co to oznacza dla kierowców i pieszych?

1. Zaostrzenie kar za nieustąpienie pierwszeństwa pieszym na przejściu

Od sierpnia 2025 roku weszły w życie nowe przepisy, które zaostrzyły kary za nieustąpienie pierwszeństwa pieszym na przejściu. Mandat za to wykroczenie wynosi teraz 2000 zł, a oprócz grzywny kierowcy otrzymują także punkty karne. Nowością jest to, że każde takie zdarzenie, jeśli zostało zarejestrowane przez kamery miejskie, może być podstawą do ukarania kierowcy, nawet jeśli nie został on zatrzymany przez policję. Zmiana ma na celu większe bezpieczeństwo pieszych na przejściach, zwłaszcza w miastach, gdzie dochodzi do wielu wypadków związanych z nieustąpieniem pierwszeństwa.

2. Zmiany w przepisach o „jeździe na zderzaku"

Od września 2025 roku wprowadzono nowe przepisy nakładające obowiązek zachowania minimalnej odległości między pojazdami. W terenie zabudowanym ta odległość musi wynosić co najmniej 1,5 metra, a na autostradach – 2 metry. Kierowcy, którzy nie będą przestrzegać tej zasady, otrzymają mandat w wysokości 1500 zł. Przestrzeganie tych nowych zasad pomoże zwiększyć bezpieczeństwo na drogach, a także poprawić płynność ruchu i zredukować liczbę kolizji spowodowanych zbyt małą odległością.

3. Inteligentne fotoradary i radary

Wraz z rosnącą liczbą inteligentnych radarów na polskich drogach, które nie tylko mierzą prędkość, ale również rejestrują numery rejestracyjne pojazdów i monitorują, czy kierowca nie korzysta z telefonu, systematycznie wprowadzane są nowoczesne technologie do nadzoru nad ruchem drogowym. Te urządzenia pozwalają na automatyczne nakładanie mandatów i jeszcze większą kontrolę nad przestrzeganiem przepisów. Zwiększenie liczby fotoradarów i radarów oznacza, że trudniej będzie uniknąć mandatu za złamanie przepisów, takich jak jazda bez zapiętych pasów czy rozmawianie przez telefon podczas jazdy.

Zmiany w przepisach drogowych, które weszły w życie w 2025 roku, mają na celu przede wszystkim zwiększenie bezpieczeństwa na drogach. Wysokie mandaty, nowoczesne technologie i zaostrzenie kar za nieustąpienie pierwszeństwa pieszym to tylko niektóre z nowych regulacji, które będą miały duży wpływ na codzienne poruszanie się po polskich drogach. Zdecydowanie warto być na bieżąco z nowymi przepisami, aby uniknąć nieprzyjemnych niespodzianek i jednocześnie przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Opracowała: mgr Ela Góra-Brzegowska

Źródła: www.gov.pl/web/infrastruktura, www.sejm.gov.pl, www.policja.pl, www.its.waw.pl

eprasa.pl 751f3e119f

HVIEZDY O NÁS

VÁHY (24.9.–23.10.)

Bude to síce pokojný mesiac, ale aj tak plný zážitkov. Plánovanú cestu ti sťažia neočakávané komplikácie, aj keď nie z tvojej viny. Všetko však môže dopadnúť dobre, pretože ťa zanedlho čaká zaujímavejšia situácia.

ŠKORPIÓN (24.10.–22.11.)

Z viacerých prameňov sa všeličo dozvieš o svojich blízkych a dobrých známych. Môžeš si vybrať: buď nepočúvať alebo sa ich zastať. Poobzeraj sa okolo a všimni si niekoho, kto čaká od teba dobré slovo.

STRELEC (23.11.–21.12.)

Bude to pre teba vydarený mesiac. Podarí sa ti vybaviť rad záležitostí, ktoré majú pre teba veľký význam. Čaká ťa stretnutie v milej spoločnosti, ktoré ti poskytne veľa spokojnosti. Niekto z blízkych ti dá dôvod k radosti.

KOZOROŽEC (22.12.–20.1.)

Prichádza obdobie zmien, ktoré značne ovplyvnia tvoje životné plány. Zažiješ trochu trémy, ba dokonca nedôvery vo vlastné sily. Našťastie to bude trvať krátko a opäť sa s novou energiou pustíš do práce.

VODNÁR (21.1.–18.2.)

Stretneš sa s osobami, ktoré sú ti naklonené. Môžeš očakávať príjemné prekvapenie. Niekoľko rozhovorov ti dá veľa námetov na rozmýšľanie. Jeden z nich prebudí tvoje nádeje a plány, ktorých si sa vzdal už dávno.

RYBY (19.2.–20.3.)

Iste sa nebudeš nudiť, najmä v prvej polovici mesiaca, keďže sa ti nakopí množstvo záležitostí, ktoré mali byť dávno vyriešené. Máš však pred sebou pekné perspektívy. Dobrá rada niekoho ti bude veľmi nápomocná. Prechádzky do prírody prospejú osvieženiu mysle.

BARAN (21.3.–20.4.)

Tvoja energia a aktivita vzbudí obdiv. Niekto z blízkych, koho si v poslednom čase zanedbával, sa však na teba a tvoje konanie bude pozerať bez nadšenia. Mal by si venovať viac pozornosti tým, ktorí ti prejavujú srdečnosť. Staraj sa aj o svoje telo a dopraj mu oddych.

BÝK (21.4.–20.5.)

Mal by si byť energickejší a rozhodnejší. Ak by si mal v niečom ustúpiť, najprv si všetko dobre premysli. Neočakávanie stretnutie s niekým po viacerých rokoch ti prinesie veľa zaujímavých dojmov. Športové aktivity vonku budú prospešne aj pre vyčistenie hlavy a triezvy pohľad na vec.

BLÍŽENCI (21.5.–21.6.)

V práci ostré tempo, navyše veľa rodinných a spoločenských povinností ti nedovolí nudiť sa. Náladu ti zlepší neočakávaná príjemná správa a na dôvažok aj zlepšenie tvojej finančnej situácie. Spoločné stretnutie s priateľmi podporí tvoje sebavedomie.

RAK (22.6.–22.7.)

Mesiac podobný ako predošlé a bez väčších zmien. Doma vládne teplé a milé ovzdušie. Vydarí sa ti aj plánovaný výlet vo väčšej spoločnosti, kde si oddýchneš. Nezabudni však na istú úradnú záležitosť. V rámci relaxu si dopraj hodnotnú knihy na čítanie.

LEV (23.7.–23.8.)

Situácia okolo teba sa bude vyvíjať veľmi zaujímavo, aj keď si od teba vyžiada zvýšenú pozornosť a sústredenosť. Ak má byť tento mesiac úspešný, musíš byť trpezlivý a držať sa intuície.

PANNA (24.8.–23.9.)

Mesiac v podstate zaujímavý a rozmanitý. To však neznamená, že všetko bude príjemné, ale problémy, s ktorými sa stretneš, budú pre teba zaujímavé. Všetko sa ti podarí vyriešiť bez akýchkoľvek komplikácií.

NÁŠ TEST

Ste vo vzťahu kontrolórkou?

Ako ste na tom s dôverou vo vzťahu? Ste kontrolórkou, ktorá musí o všetkom vedieť a všetko ovládať alebo plne dôverujete všetkému, čo vám váš miláčik zavesí na nos? Otestujte sa a zistite na ktorom konci barikády stojíte...

1. Myslíte si, že dôvera je vo vzťahu nevyhnutná?

a) Dôvera je len pocit, je lepšie mať vo vzťahu jasno; b) hmm... dôveruj, ale preveruj; c) určite.

2. Myslíte si, že vám hovorí vždy pravdu?

a) Z času na čas si vymýšľa, ale je to v norme; b) ako kedy; c) áno.

3. Ako sa dá zaistiť absolútna dôvera?

a) Dôslednosťou; b) neustálym rozpitvávaním všetkých vecí; c) otvorenosťou.

4. Partner vám rozpráva o tom, ako trávil včerajší večer. Ale už pred tým ste počuli celkom inú verziu od jeho priateľa. Komu z nich budete veriť?

a) Jednoducho ich skonfrontujem; b) jeho priateľovi; c) partnerovi.

5. Kontrolovali ste niekedy partnerovu poštu, e-maily, smsky a pod.?

a) Áno, ale len z čírej ženskej zvedavosti; b) nie som na to hrdá, ale sem tam som podozrenie riešila týmto spôsobom; c) nemám na to dôvod.

6. Dávate prať bielizeň. Pri prezeraní vreciek objavíte v jeho nohaviciach poskladaný lístok papiera. Pozriete si obsah?

a) Závisí od momentálneho rozpoloženia; b) áno; c) nie.

7. Ste obaja doma, zvoní telefón. Kto ho dvihne?

a) Podľa toho, kto je bližšie; b) vždy ja; c) on.

8. Viete jeho heslo do počítača?

a) Áno; b) nie; c) nepotrebujem ho.

9. Spoznáte na ňom, ak vám nehovorí pravdu?

a) Áno; b) ešte som k tomu nemala príležitosť; c) nie.

10. Rozprávate sa o dôverných veciach? Vnímate, čo vám vtedy hovorí?

eprasa.pl 751f3e119f

a) Áno, ale väčšinou si to potom ani nepamätám; b) áno a potom nad tým rozmýšľam; c) väčšinou ani nie.

VYHODNOTENIE:

Najviac odpovedí A:

Vaše receptory dôvery sú nastavené absolútne správne. Netrpíte ani stihomamom, ani nie ste prehnane naivná. Uznávate jeho právo na slobodu a istú mieru tajomstva, no je vám nad slnko jasnejšie, že sem tam treba zbystriť pozornosť. Zachovajte si tento zdravý postoj a ste na najlepšej ceste, udržať si svoj vzťah po dlhé roky a v krásnom súlade.

Najviac odpovedí B:

Musíte vedieť o všetkom - kde bol a s kým, čo tam robil, prečo... Ak vám spoveď neponúkne iniciatívne sám, potom si „pravdu“ zistíte sama a neváhate použiť všetky dostupné prostriedky – od vypočúvania vašej polovičky, cez špionážne metódy, za ktoré by sa nemuseli ani tajní agenti hanbiť, cez vyzvedanie u jeho rodiny, priateľov a známych. Nepreháňajte to! Svojím nedôverčivým postojom ste na najlepšej ceste všetko dokonale pohnojiť. Nikto sa necíti rád ako vo väzení, chlap už vonkoncom nie. Dajte mu trochu slobody, inak vám onedlho ujde s prvou vhodnou protikandidátkou.

Najviac odpovedí C:

Nič nevidíte, myslíte si, že je všetko v poriadku. A vlastne vás to ani nezaujíma. Žijete v naivnom svete rozprávky, že keď už princ prišiel, nikdy viac už neodíde. Na jednej strane síce partnerovi dávate slobodu, na druhej sa však oňho vôbec nezaujímate. Skúste sa o trochu viac zaujímať o jeho potreby, aby ste sa raz neocitli vo svojom dome úplne sama. (zdroj: wanda.atlas.sk)

Arabský synček sa pýta svojho otca:

- Oci, prečo nosíš stále na hlave tú šatku?

- Ta šatka je veľmi praktická vec, synu. Chráni moju hlavu a moje oči pred slnkom, pred púštnym pieskom a pred ostrým vetrom.

- Chvíla ticha. Potom sa spýta opäť:

- Oci, a prečo stále nosíš ten dlhý úbor, ktorý vyzerá ako nočná košeľa?

- Synu, tá gallábia je veľmi praktický odev, pretože chráni moje telo pred púštnym slnkom, a pritom je veľmi vzdušná.

- Oci, a prečo stále nosíš sandále?

- Sandále sú veľmi užitočné, synu. Chránia moje nohy pred ostrými kameňmi a piesok z púšte sa z nich sám vysype.

- Oco?

- Áno, synu?

- A oci, nemyslíš, že tu v Bratislave je ti toto všetko na nič ???

***

Janko po prvý raz vidí páva:

- Ocko, pozri, tá sliepka práve kvitne!

***

- Martin, prečo si včera odišiel, keď ma Mišo bil?

- Nemohol som sa prizerať, ako bijú môjho najlepšieho kamaráta.

***

Príde chlapík na políciu.

- Dobrý deň, čo si prajete?

- Chcel by som ohlásiť trestný čin. Môj sused má na dvore obrovskú hromadu dreva.

- No, ale to nie je trestné.

- Ale on sa s tým drevom chystá vycestovať.

- Ale ani to nie je trestné, v prípade, že má potrebné povolenia.

- Ale on v tom dreve pašuje drogy, zašepká chlapík.

Policajt si zapíše o susedovi všetko potrebné a s poďakovaním sa rozlúčia. Chlapík vyjde pred budovu PZ zoberie mobil a volá susedovi: Pišta zohnal som ti chlapov, čo ti zadarmo narúbu drevo a inak, budú to tí istí, čo ti na jar pokopali celú záhradu!

***

V škole na poslednej hodine:

- Kto odpovie prvý na moju otázku, môže ísť domov!

Jožko vyhodí tašku z okna.

- Kto to bol?!

- Ja, dovi...

***

V zelovoci:

- Dobrý deň! Prosím si kilo pomarančov.

- Budete si ich želať aj zabaliť?

- Nie... budem si ich kotúľať až domov!

***

Pýta sa Árpi Deža:

- Odkiaľ máš také pekné hodinky?

- Od sestry. - informuje Dežo.

- Od akej sestry? Veď ty žiadnu nemáš!

- Nemám! Ale je to na nich napísané...

AKO JE TO SPRÁVNE?

Milí čitatelia, často sa pýtate na správny preklad slov, preto sme sa rozhodli, že na vašu žiadosť budeme uverejňovať niektoré poľské a slovenské frázy a slová, ktoré sa využívajú v oblasti administratívy, stavebníctva, poľnohospodárstva, reklamy, dopravy a spojov, ekonómie, turistiky a tiež zradné slová.

V POĽŠTINE:	V SLOVENČINE:
otwarty fundusz emerytalny	dôchodkový fond
obligacja	dlhopis, obligácia
obligacja na okaziciela	obligácia/dlhopis na doručiteľa
obligacja o stałym oprocentowaniu	pevne úročená obligácia/dlhopis
obligacja o zmiennym oprocentowaniu	obligácia/dlhopis s variabilným úročením
umarzanie obligacji	stiahnutie obligácie/dlhopisu
papiery wartościowe	cenné papiere
usługobiorca	príjemca služieb
usługodawca	poskytovateľ služieb
zaszeregować do wyższej grupy uposażenia	zaradiť do vyššej platovej triedy

eprasa.pl 751f3e119f

Jeseň sa spája so zberom úrody. Na svojich cestách sme navštívili práve slovenskú vinohradnícku oblasť Tokaj, ktorá je geograficky uzatvorená v povodí rieky Bodrog, severne na Slovensku ohraničená Zemplínskymi vrchmi, vrchom Rozhľadňa (469 m) a na juhu v Maďarsku ohraničená sútokom riek Tisa a Bodrog.

Zastávku sme si spravili v obci Malá Tŕňa, ktorá, ako sme sa dozvedeli, patrí medzi obce s dávnou tradíciou výroby tokajského vína. Prvé zázna-

my o obci pochádzajú z roku 1067. Z dávnych čias existujú starodávne pivnice a chodby, ktoré slúžili ako úkryty počas tatárskeho vpádu. V roku 1924 vznikla v Malej Tŕni Výskumná stanica vinohradníctva a vinárstva.

Existujúce historické vinné pivnice sú zaradená ako národné kultúrne pamiatky a sú kultúrnym dedičstvom Slovenska. Podarilo sa nám nazrieť do jednej z gazdovských pivníc rodiny Begalovej, kde sme sa stretli s ústretovým majiteľom. Pochutili sme si na ich víne a dozvedeli sa, že Malá Tŕňa bola vždy srdcom slovenskej časti tokajskej oblasti. V ich rodine vinohradnícke tradície prechádzajú z generácie na generáciu. Návštevníci sa môžu objednať na degustáciu vín spolu s ochutnávkou miestnych špecialít v pivnici, o. i. te-

plý plnený gazdovský chlieb, škvarkové pagáče, syrový záhryz, syrovo-mäsový záhryz, makové buď orechoví či čokoládové záviny a iné. Vládne tam špecifická atmosféra a vhodné podmienky na dozrievanie vína v súdoch. Ako sme počuli v zložení genetických podpníkov a vinohradov prevládajú odrody Furmint, Lipovina, Muškát žltý, ostatné odrody stolových a červených vín. Obec Malá Tŕňa je známa svojou Tokajskou vínnou cestou, ktorá vznikla s cieľom hlbšie spoznať históriu a súčasnosť tokajskej oblasti, jej zvyky a tradície. Počas návštevy sa dozviete zaujímavosti o pestovaní viniča, technológii spracovania hrozna či výrobe tokajských vín.

Za návštevu určite stojí aj múzeum Tokajský dom. Sú tam aj liečivé pramene a boli i kúpele na liečbu reumatických chorôb, ktoré však zanikli - (Toronské kúpele). Zasa panorámu okolitej krajiny a viníc si užijete z vyhliadkovej veže uprostred vinohradov. Je to pokojné a čarovné miesto, kde si návštevník oddýchne a načerpá silu do života. (aj)

Foto: AJ, archív rodiny Begalovej

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ADRES REDAKCJI:
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7, tel. +48 12 633 36 88
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.zivot.pl

WYDAWCA:
TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE,
ZARZĄD GŁÓWNY
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel. +48 12 632 66 04, +48 12 634 11 27
e-mail: zg@tsp.org.pl

Zespół: redaktor naczelny: Agáta Jendžejčíková
redaktorzy:
Milica Majeriková-Molitoris, Grażyna Falatová

Społeczne kolegium doradcze:
Łucja Kościelak, Marián Smondek,
Božena Bryjová, Mária Kačmarčíková, František Paciga,
Dominik Surma, Anna Krištofeková,
Silvia Plučinská, Ján Bašisty, Ľudomír Molitoris,
Ján a Irena Kašickí, Žofia Fifanská

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP
31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

WARUNKI PRENUMERATY:
Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje
Zarząd Główny w Krakowie gotówką
lub na konto: BNP PARIBAS
27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
IBAN: PL 27 1600 1462 1836 1842 2000 0001
SWIFT: PPABPLPK
z dopiskiem: Prenumerata czasopisma Život za rok...

Płacąc za prenumeratę czasopisma za pośrednictwem poczty należy doliczyć odpowiednią opłatę pocztową.

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Prenumerata w formie elektronicznej:
portal **eprasa.pl, link:** http://eprasa.pl/news/život
Koszt: miesięcznie – 6,00 zł; rocznie – 72 zł

CENY PRENUMERATY 2025
DLA KÓŁ I ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA:
1 miesiąc: 6,00 zł, półrocznie: 36,00 zł, rocznie: 72,00 zł

INDYWIDUALNA:
krajowa, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: 1 miesiąc **11,60 zł**, półrocznie **69,60 zł**, rocznie **139,20 zł**
zagraniczna, łącznie z opłatą za wysyłkę wynosi: na Słowację: **12,00 zł** – rocznie **144,00 zł**
do Europy (w tym Czechy): 21,00 zł – rocznie: **252,00 zł**
do USA i Kanady: pocztą lotniczą 22,00 zł – rocznie: **264,00 zł**

Niezamówionych tekstów, rysunków i fotografii redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów oraz zmian treści nadesłanych tekstów. Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z poglądami redakcji. Za niezamówione teksty redakcja nie płaci honorariów autorskich.

Nakład 1900 egz.

PL ISSN 0514-0188

ZREALIZOWANO DZIĘKI DOTACJI MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

„PUBLIKACJA WYRAŻA JEDYNIE POGLĄDY AUTORA/ÓW I NIE MOŻE BYĆ UTOŻSAMIANA Z OFICJALNYM STANOWISKIEM MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI."

„PUBLIKÁCIA VYJADRUJE IBA NÁZORY AUTORA/OV A NEMÔŽE BYŤ STOTOŽŇOVANÁ S OFICIÁLNYM POSTOJOM MINISTRA VNÚTRA A ADMINISTRATÍVY."

eprasa.pl 751f3e119f

XXXII. DNI SLOVENSKEJ KULTÚRY NA ORAVE

Foto: mm-m, aj

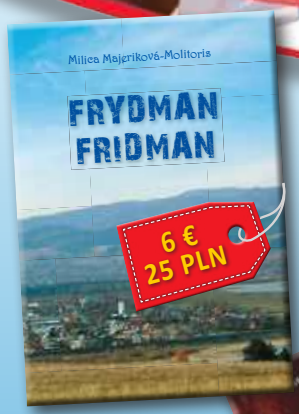

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE
SPOLOK SLOVÁKOV V POĽSKU

POLECAMY NASZE WYDAWNICTWA

6 € 25 PLN

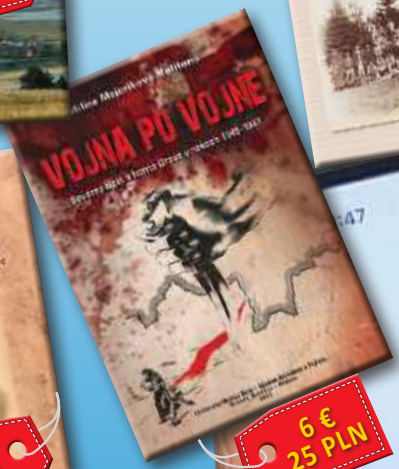
4 € 15 PLN

4 € 15 PLN

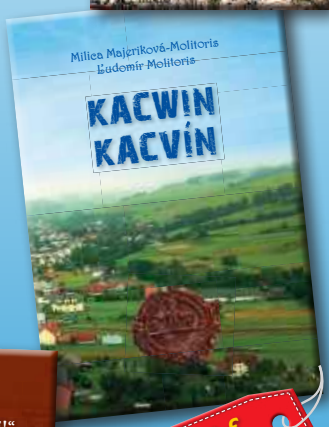
6 € 25 PLN

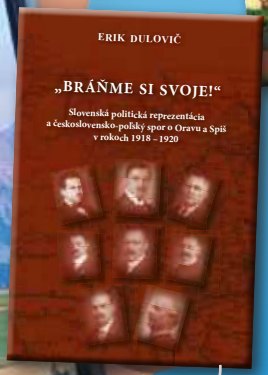
1 € 5 PLN

10 € 40 PLN

6 € 25 PLN

6 € 25 PLN

4 € 15 PLN

5 € 20 PLN

45 € 180 PLN

8 € 35 PLN

6 € 25 PLN

7 € 30 PLN

4 € 15 PLN

4 € 15 PLN

Przekaż swój 1,5% na Towarzystwo Słowaków w Polsce! KRS: 0000254010

eprasa.pl 751f3e119f